MAZPULKS

MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM

1935.

№ 3

SAVIENĪBAS „LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS CENTRĀLBIEDRĪBA“ IZDEVUMS

Tīrība – mūsu tautas lepnums!

Laima tam tik rāda ceļu,
Kas ar „Nitra" mazgā veļu:
Izņāk viegli, labi, lēti,
Ātri, balti, nepārspēti!

Tādam ēdiens netrūks bļodā,
Kas ar „Ina" trauciņus godā:
Mazgā šķīvjus, tīra kannas.
Ēdiens smeķ pēc debessmannas!

To, kas beržams, tīra „Rik"
Un cik viegli, - brīnums tik:
Uzber, paberž, viens-div-trīs.
Mirdz kā saule debesīs!

MAZPULKS

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS CENTRĀLBIEDRĪBAS, KURZEMES LAUKSAIMNIECĪBAS BIEDRĪBU SAVIENĪBAS, ZEMGALES LAUKSAIMNIECĪBAS CENTRĀLBIEDRĪBAS UN LATGALES LAUKSAIMNIECĪBAS BIEDRĪBU SAVIENĪBAS MĒNEŠRAKSTS JAUNATNEI UN MAZPULKU DALĪBNIEKIEM.

IZNĀK KATRA MĒNEŠA 15. DIENĀ.

REDAKCIJA UN EKSPEDĪCIJA: RĪGĀ, BAZNĪCAS IELĀ № 4-a. TĀLRUŅI: RED. — 21617, EKSPED. — 22822.

ABONĒŠANAS MAKSA: GADĀ LS 2,—; ATSEVIŠĶS NUMURS 20 SANT.

SLUDINĀJUMU MAKSA 1/1 L. P. — LS 100,—; 1/2 L. P. — LS 50,—; 1/4 L. P. — LS 25,—.

V. gada gājums. 15. martā 1935. g. № 3

R. Dzērve.

Tēvi un dēli.

(Izvilkums no runas lauksaimnieku nedēļā.)

Bieži, pat ļoti bieži, par nesaticības un naida vēsuma iemeslu starp tēviem un dēliem ir dēlu pārāk straujā izturēšanās vārdos un darbos. Daudzreiz, nesaprazdami vērtēt un cienīt tēva piedzīvojumus, darbu un sasniegumus dēli izsakās un izturās pret tēviem nevērīgi un nicinoši, kas, saprotams, tēvu sāpina un sarūgtina pašos dvēseles dziļumos, jo viņš arī savā laikā darbā ielicis sūras, grūtas pūles, katru tīrumu ar saviem sviedriem slacijis, katru vagu tīrumā kā svētīdams svētījis. Un nu nāk mīlētais dēls, par kuŗu viņa rūpība un gādība kā lietin izlieta, pasaka, ka viss viņa sasniegums nekas nav un maz ko der. To dzirdot no sava dēla, tēvam sirds asiņot asiņo, prāts paliek gurdens, rokas nevarīgas, solis gausāks. Un te nu par siltām draudzīgām attiecībām nevar būt runa — iestājas vēsums, naids, kas bieži vien beidzas ar tēva mājas durvju aizvēršanu aiz dēla muguras.

Tā tas nu tālāk nevarētu un nedrīkstētu turpināties. Mums visiem spēkiem jācenšās aprādītos nesaskaņu iemeslus mazināt un novērst, jo tagad, kā mūsu tautas vadonis ir vairāk reizes aizrādījis, Latvijai **vajadzīgi iekšēji atdzimuši cilvēki, jo izprašana, sirsnīga mīlestība rada uzticību uz visu mūžu.**

Mēs ne uz brīdi nevaram aizmirst, ka mums ir sācies jauns laiks kā pēc savas formas, tā arī pēc satura, un ka jaunais laiks mums uzliek jaunus pienākumus un uzdevumus. Un nedrīkstam arī aizmirst, ka šis jaunais laiks jāizjūt un jāizprot tēviem un dēliem! . . .

Mūsu jaunradītās valsts pamatos tak ir likts cilvēks, kuŗam šī valsts tiek celta. Tamdēļ jautājumiem par cilvēku attiecību kārtošanu — veidošanu piegriežama sevišķa vērība, bet sevišķi jautājumiem, kas skar mūsu zemnieku ģimenes dzīvi.

Runājot par latviešu lauksaimnieku dēliem, kas mājās paliekas — jāatzīst, ka to dzīves apstākļi nava viegli. Nav viegli pirmkārt tā iemesla dēļ, ka daudzus gadus visa mūsu rakstniecība sauktin sauca, aicināt aicināja prom no mājas — no tēva sētas, rādīdama vienu perspektīvi pēc otras viļinošāku pretim dzīves mērķiem — piepildījumam. Arī lauksaimnieku dēli, no šiem skaistiem aicinājumiem sajūsmināti, centās sniegties pēc labākas, pilnīgākas dzīves nekā tā, ko solīja dzīve paliekot tēva sētā. Visi apstākļi tā ar veidojās un risinājās, ka dzīves piepildījumu bij cerība un iespēja rast pilsētās.

Pateicoties vienpusībai likumdošanā, apstākļi pilsētās strauji uzlabojas, līdz ar to pavērdami iespēju baudīt visas tās ērtības, ko sniedz progresējošā māksla, zinātne, technika un iespējama uzstrādāšanās valsts, sabiedriskā un politiskā laukā. Lielas izredzes un lielas iespējamības! Bet — ko gan nozīmēja mājās palikties? —

Nozīmēja iejūgties smagā darbā — darbā, kas darīts uz pavēli, neinteresē, neierosinā jauniešu garigos spēkus, nerada vajadzīgo darba prieku, dedzību un ideālismu. Grūtais saimnieciskais stāvoklis daudzos gadījumos nedeva nekādu atalgojumu, kas dotu iespēju jaunietim sniegties kaut pēc minimālām ērtībām, ko prasa jauno dzīves vajadzības.

Strādājot vienaldzīgu darbu, daudzreiz bez kāda atalgojuma, — pats darbs top vienaldzīgs, centība zūd, prāts top nevērīgs, rokas, kaut gan kustās, bet bez vajadzīgās veiksmes. Pēc kam, gluži dabīgi, seko no tēva aizrādījumi, pārmetumi, rājieni, un visa tā sekas — konflikti, kas izvēršas vēsās, pat bieži ļoti naidigās attiecībās. Tuvi cilvēki, kuŗu saprašanās, siltas un tuvas attiecības ir labākā un drošākā ķīla zemnieku mājas uzplaukšanai, paliek kā ledus gabali, kas kā straumes nesti slīd lejup un līdz ar viņiem arī viņu dzīve un darbs.

Varētu vēl minēt rakstūra un tieksmju dažādības. Cik nav bijis gadījumu, kur tēvs dēlu pārprazdams, nesaredzēdams to spēju, tieksmju un centienu, ko viņš gribētu redzēt, sāk dēlu nicināt, kam arī, saprotams, seko vēsums un naidīgas attiecības.

Ir daudzi gadījumi, kur tēvi, grūtību spiesti, gājējus gan atalgo, bet dēlam nekas neatliek, un liekas, ka ari nav vajadzīgs, jo kam tad beidzot viss paliks?! Bet cik gan jaunekli var sajūsmināt tas, ko viņš iegūs pēc desmit vai divdesmit gadiem? Bieži jauniešiem pārmet slinkumu, vieglas dzīves meklēšanu, tēvzemes mīlestības trūkumu, nemaz neiedziļinoties **jauniešu laikmetīgās prasībās un vajadzībās.**

Ministru prezidents **Dr. K. Ulmanis** savās runās un rakstos daudzkārt uzsvēris, ka mūsu jaunatne nebūt nav slikta savā sirdī un prātā, ka viņa nekādā ziņā nav sliktāka par to jaunatni, kuŗas neapmierinātība pildīja telpu tanīs laikos, kad bijām jauni mēs, kuŗus tagad pieskaita vecai paaudzei. Bet viņi prasa s a v u t i e s u. Viņi prasa jaunatnes tiesu — veselīgu gaišu prieku un skaistumu.

Atjaunotā Latvija prasa, lai zemnieku, lauksaimnieku ģimenēs valdītu saskaņa. Sevišķi starp tēviem un dēliem, kur viss kas tiek ņemts vērā, kas vairo cilvēka labsajūtu, vairo cilvēka fiziskos un garīgos spēkus, un šos spēkus novirza vienā gultnē, vienam mērķim, vienam nolūkam — vairot un izkopt mājas un dzimtās zemes vērtību un košumu.

15. un 16. maija notikumi nesuši mūsu valstī lielas pārgrozības ārēji — pēc formas un satura, bet arī mūsu iekšējo cilvēku skārušas šīs pārgrozības — nesdamas sirdī mieru un iekšēju siltumu, saprašanās un sadarbības garu, kas arvien sāk jo spēcīgāk izpausties mūsu valsts, sabiedrības, mājas un arī ģimenes dzīvē. Visa mūsu jaunatnes audzināšana tiek ievadīta vairāk dzīvei atbilstošā gultnē. Izdotais jaunais skolu likums ienes mūsu skolu dzīvē pavisam citu garu. Visās jaunatnes organizācijās liela rosība, piemērojoties jaunam laikam, gatavojoties jauniem uzdevumiem. Sevišķi tas sakāms par lauku jaunatnes mazpulkiem, kuŗu uzplaukumam un rosībai nav līdzīga piemēra.

Man gribētos arī šodien uzsvērt, ka **ar mazpulku kustību aug jaunam laikam piemērota jaunatne. Mazpulku idejas pamatā ir darbs, rakstūra stiprums un dzimtenes mīlestība. Lauku jaunatne, kalpodama mazpulku idejai, taisīs visdrošāko tiltu uz mīlestību un īstu saprašanos ar vecākiem.** Metīs tiltu uz saprašanos arī tajās mājās, kur līdz šim bijusi tikai pa pusei saprašanās, un meklēs, un taustīs ceļus arī tanīs mājās, kur valdījusi pilniga nesaskaņa un līdz ar to dzīves prieka pazudināšana. Un reizē ar to, radīsies ari īsta saprašanās un sirsnīgas attiecības starp tēviem un dēliem.

Pavasara rīts.

Austrumi jau zeltā zaigo,
Saules gaismā iedegas;
Daba pavasara rītā gaišā
Gaišai dienai paveras.

Cīruls debess zilos gaisos
Priekam dziesmu skandina;
Strazds jau kuplas liepas zarā
Dziesmām dienu slavina.

Rudolfs Zubrovics,
Bēnes mazpulka dalībnieks.

Rīgas osta

Agr. V. Grasmanis.

Lauku jaunatnes sabiedriskie uzdevumi.

Jaunība cilveka dzīvē ir tas laiks, kad cilvēks slēpj sevī patiesu, lielu dzīves prieku un neviltotu darba mīlestību. Un tamdēļ pareizi ir darīts tad, ja jaunatnei dod iespēju šīs skaistās un vērtīgās īpašības ziedot svētīgam darbam.

Arī 15. maija notikumi pavēruši tautas nākotnei gaišu, saulainu, darba prieka un svētības pilnu ceļu. Tautas vadonim jaunatne ir vistuvāk pie sirds, un latvju jaunatne var lepna būt, ka darba un dzīves cīņā tai priekšzīmi rāda tautas labākais dēls.

Latvju tauta, kā veca kultūras tauta glabā sevī ļoti daudz skaistu tikumu, parašu un garīgu vērtību. Bet daudzas šīs vērtības ir zudušas un nav pieietamas atsevišķam pilsonim, bet tās slēpjas tautas gara mantās, redzamas un lasāmas tautas vēsturē, uzglabājušās viena otra novada parašās un citur. Un celt šīs vērtības dienas gaismā, lai katrs atsevišķs pilsonis ar šīm labām īpašībām ietu dīvē un darbā — ja patiešām, tas ir liels sabiedrisks uzdevums.

Daudz vēl neapkoptu kapa kopiņu, zem kuŗām dus krituši mūsu brīvības cīnītāji. Lai vienmēr savos svētkos atminamies tos, kas dzīvības upurēja Latvijas brīvībai!

Šesim svētceļojumos uz šīm latvju tautas svētnīcām, liksim tur ziedus un kursim gaišu savās un citu sirdīs tēvijas mīlestības uguni. Un valsts svētkos, dienās, kad visa tauta svin lielo notikumu piemiņas dienas, lai arī viss ap mums ir svinīgs un jauks. Greznosim savas mājas sarkan-balti-sarkaniem karogiem, dosimies dievnamā un pēc tam uz svinīgām sapulcēm un citām sanāksmēm. Šīs dienas lai ir īstas svētku dienas visiem un visiem, lai palīdz tās par jaunu atkal stiprināt sevī tēvzemes mīlestību.

Valsts stiprākais atbalsts ir ģimene, kas ciešām saitēm kopā sieta. Ģimenes

stiprums ir arī visas tautas stiprums. Ģimenē mācāmies visi kopā turēties. Tādēļ godināsim savus vecākus, kas devuši mums dzīvē pamatus un rādījuši ceļu turpmākām gaitām. Un ja savas mātes un tēva goda dienās tos mīļi apsveiksim, ja būsim tiem vienmēr rādījuši to cienību, kas tiem pienākas, tad būsim darījuši lielu sabiedrisku darbu.

Latvju tautas vēsture jo spilgti atspoguļojas tautas gara mantās — daiņās, teikās, pasakās, dziesmās u. c. Ar šīm gara mantām mācāmies pazīt mūsu senču dižo pagātni. Un cik daudz vēl šo gara mantu nav apslēptu tautā. Ir daudz teiku, daiņu, ko zin tikai sirmās māmuļas. Vāksim šīs lielās vērtības, uzglabāsim tās kā tautas seno tikumu un gaitu lieciniekus mūsu turpmākai dzīvei. Šis ir jauns uzdevums mūsu lauku jaunatnei.

Katrs mūsu zemes stūrītis var būt liecinieks mūsu senču dižai pagātnei. Bet daudz ir seno pilskalnu, vecu ozolu un citu vietu, ap kuŗām vijas daudz nostāstu, teiku. Arī tās var dot daudz pamācoša un jauna. Vāksim šīs vērtības no veciem tēviem un sirmām māmuļām, lai rakstos tās glabājas turpmākām paaudzēm.

Skaisti ir mūsu tautas tērpi, kas glabā sevī lielas etnografiskas vērtības. Un šodien vēl sirmo māmuļu vecās pūra lādēs glabājas īsti senlaiku tērpi. Un jaunatnei še ir jauns uzdevums — atjaunot atkal šo skaisto parašu — godos, svētkos tērpties daiļos tautas tērpos. Un šis tērps lai būtu pašdarināts un patiesi atbilstu attiecīgā novada senajam paraugam.

Skaistums un daiļums ir tas, kas dara mūsu dzīvi patīkamu. Un jauki ir redzēt glīti uzpostas lauku sētas, kur tāpat kā senatnē savus kuplos zarus noliec liepas un ozoli. Un puķu dobītes, celiņi — viss tas darīs mājas apkārtni daiļu. Uzkopsim katrs savas mājas apkārtni. Un sabiedriskās celtnes — skolas, pagasta nami, tautas nami — kopējiem spēkiem mežu dienās dēstīsim kokiem, izdaiļosim to apkārtni.

Latvju tautas atmodai ļoti daudz darījuši tie vīri, kas skaistiem vārdiem, gan rakstiem, gan dzejām mums stāstījuši par mūsu tautas skaisto, seno pagātni un mudinājuši mūs centīgam darbam. Mūsu dzejnieki, rakstnieki ir devuši tautai lielas vērtības, kas paaudžu paaudzēm vēl jaunas glabāsies tautā. Bet bieži vien šo tautas dēlu kapa kopiņa aizaugusi, neapkopta kautkur kādā vecā aizmirstā kapsētā. Un jaunatne — tu darīsi labu darbu, ja šīs atdusas vietas apkopsi, lai katrs var tās atrast un domās pakavēties pie senā cīnītāja. Bieži vien vienā otrā pagastā, kur dzimis kāds tautas darbinieks, atrodamas vēl lietas, drēbes u. c., kas cieši saistītas ar tā dzīvi un darbu. Vāksim tās un koposim! Ierīkosim kaut kur skolā vai biedrības namā šī darbinieka stūrīti, kur katrs varēs redzēt un iepazīties ar savāktām mantām un lietām.

Savu dzimto zemi patiesi mīlēsim, ja pazīsim viņas attālākos stūrīšus. Jaunatne, rīkosim ekskursijas tāļas un tuvas un mācīsimies pazīt savu dzimto zemi! Un stāstīsim saviem draugiem un visiem, visiem, ka nava pasaulē nekā jaukāka par Vidzemes kalniem un lejām, Zemgales plašajām druvām, Latgales mežiem un ezeriem un Kurzemes birstalām un tīrumiem.

Grāmatas, laikraksti ir tie, no kuŗiem varam smelties daudz vērtīga un pamācoša. Grāmatā sev labāko draugu atradīs ikviens. Un tāpēc, lai paši lasām vērtīgas grāmatas un mudinām uz to arī citus. Vienmēr, arī pie visgrūtākā darba atliks daži brītiņi lasīšanai un pašmācībai.

Jaunatne, ņemsim dzīvu dalību sava pagasta, novada sabiedriskā dzīvē. Apmeklēsim priekšlasījumus un citus vērtīgus sarīkojumus! Piedalīsimies kā aktīvi līdzdalībnieki ne tikai kulturālās, bet arī saimnieciskās organizācijās.

Lai atmetam nepareizu uzskatu, kādu bieži dzirdam uz laukiem — tik ļoti daudz man darba, nava vaļas pat domāt par iešanu uz valdes sēdi, sapulci, izrīkojumu. Bet lai neaizmirstam, ka šai sabiedriskai dzīvei un darbam ziedotās pāris stundas var nest lielu jo lielu svētību· kā pašam, tā visiem kaimiņiem un citiem. Jaunatne, rādīsim arī šeit visiem labu un skaistu priekšzīmi.

Mūsu savstarpējās attiecībās un dzīvē lielu lomu spēlē pieklājība. Un ne tikai lai pieklājīgi esam tad, kad ap mums daudz cilvēku — sabiedrībā un citur, bet arī

savā mājā, savā ikdienas darbā. Mācīsimies un cienīsim citus, kuŗi to ir pelnījuši un tad arī mūs cienīs.

Mazpulku dalībnieki sev par uzdevumu ir spraudušī augt darbam un krietnai dzīvei. Izturība sava pienākuma apziņā, autoritātu cienīšana un atzīšana ir mazpulku dalībnieku darba palīgi.

Darbs ir cilvēka svētākā un cēlākā dziņa un lai klausam šai dziņai, lai sekojam tai un tad lieli augsim tikumā un tēvzemes mīlestībā.

Pulkv.-ltn. Edv. Mednis

Latvijas pirmie cīnītāji.

Izcilākie brīži kalpakiešu cīņu gaitās.

1. un 2. martā mūsu kalpakiešu saime lielā pacilātībā nosvinēja savus gadskārtējos svētkus. Mūsu kaŗotāji atkal atcerējās visu, dzimtenes labā paveikto. To acīs atkal iespīdējās to lielo dienu mirdzums, kad pirms 15 gadiem asiņaino miglu sāka izklīdināt Latvijas saule.

„Tie bija vareni laiki," savās sarunās uzsvēra kalpakieši.

strēlnieku cīņu laikā vēl nebija pienācis laiks atskanēt vislielākam aicinājumam. Tas izskanēja 1918. g. novembrī. Liels piepildījums parasti piedzimst lielās grūtībās un ciešanās. Tādas bija jāpārcieš arī jaunai Latvijai un tās pirmajiem kaŗotājiem. 1919. gada janvāŗa sākumā gandrīz šķita, ka būs uz laiku jāsaritina jaunais Latvijas karogs. Bet mūsu valdības galva **K. Ulmanis** pat grūtākos cīņas brīžos nebija

Mēs augsim tēvuzemes mīlestībā un ja šo ceļu iesim līdz galam, tad savu mērķi sasniegsim.

K. Ulmanis.

„Jā, tas bija liels, neaizmirstams laiks," piezīmēja citi līdzcīnītāji un sarunu biedri: „Tikai gandrīz 14 gadus pēc tam bija jāvēro, kā šo laiku lielos ideālus gribēja pārvērst ikdienas sīknaudā. Tikai tas neizdevās."

„Jā,—tas neizdevās," uzsvēra kalpakieši: 15./16. maijā mēs visi vēl reiz varējām pierādīt dzimtenei un vadoņiem savu uzticību. Mēs esam laimīgi, jo nu beidzot Latvija ir kļuvusi tāda, kādu to iedomājāmies 1919. un 1920. g. kvēlākos sapņos.

Prieks tikai tad ir īsts, ja tas liek arī lepoties un gavilēt. Tāds liels, pilnvērtīgs prieks ir arī šis.

* * *

Kalpakieši ir **pirmie cīnītāji** par brīvo, **neatkarīgo Latviju.** Tāpat, kā strēlnieki bija pirmie kaŗotāji par **latvju zemi.** Bet zaudējis ticību Latvijai un mūsu taisnās lietas uzvarai. Šī ticība apspārnoja viņa tuvākos līdzgaitniekus un latvju cīnītājus— ar pulkv. **Kalpaku** un ģen. **Balodi** priekšgalā. Šo cīnītāju starpā bija prāva tiesa jaunās paaudzes priekšstāvju un dzimtenes liktenīgās stundās jo karsti pukstēja viņu jaunās sirdis.

Toreiz cīņas apstākļi bija sevišķi grūti. Ienaidnieks draudēja nevien no frontes, bet arī no aizmugures. Bija brīži, kad bija grūti pateikt, kas tev ir draugs un kas ienaidnieks. No frontes puses 1919. gada sākumā, pēc Rīgas atstāšanas, vēlās virsū sarkanais vilnis. Aiz tā sarkanās radiostacijas sūtīja radioviļņus visiem, visiem: „Mēs drīz ievelsimies nevien Liepājā. Lai jo drīz mūs sagaida arī Berlīne, Vīne, Parīze, Londona!.."

Šo sarkano velteni kā pirmie ar savām krūtīm sašķēla kalpakieši. Bet tanī pat laikā viņiem vajadzēja rēķināties arī ar draudiem no aizmugures. Pazīstamā vācu grāfa fon der Golca rīcība palika aizvien aizdomīgāka un divkosīgāka. Viņš pēc sarkanās varas likvidēšanas Latvijā atkal gatavojās nostiprināt baronu varu. 1919. g. 16. aprīlī viņš iedrošinājās pat pacelt rokas pret Latvijas likumīgo valdību. Lūk, — kādos apstākļos nācās cīnīties kalpakiešiem un izturēt līdz galam, līdz Latvijas melnie un sarkanie naidnieki saņēma galīgo atmaksu!

* * *

Kalpakiešu cīņu gaitās ir saskatāmi daudzi vareni un arī skumji brīži. Jo spilgti varonība apspīd un skumjas apēno pulkveža Kalpaka nāves brīdi. Kalpakiešu pirmajam vadonim nebija lemts pieredzēt, kā pabeigsies Ventas varoņu uzvaras gājiens. Toties viņam bija ļauts kaŗotāju vadību nodot tā vīra rokās, kuŗu liktenis un augstākā vara bija svētījuši lielā uzdevuma pabeigšanai. Šo lielo brīdi jo spilgti attēlo aculiecinieku nostāsti:

6. martā atkal iedegās kauja. Kalpaka bataljons bija uzdūries uz jaunu pretestību pie Airītes stac. Kauju nācās izcīnīt mežā, izejas no kuŗa sprostoja pretinieks. Tas stipri apgrūtināja kaujas vadību. Mūsu priekšējai kaujas līnijai, kuŗu šķērsoja lielceļš, tuvojās pulkv. Kalpaks. To pavadīja viņa štaba kapteiņi Ķīselis un Kociņš. Daži virsnieki norādīja, ka pretinieka uguns aizvien pastiprinājas, kāpēc būtu ērtāk vadīt uzbrukumu, ja pulkvedis atkal mazliet atietu uz meža pusi. Bet jau pēc dažiem soļiem pulkvedis saļima un iesaucās: „Laikam esmu ievainots!" Viņa abi pavadoņi to tūlit novietoja uz ragavām, no kuŗām izmeta ložmetēju lentas. Ceļa pagriezienā viņi sastapa bataljona ārstu Dr. Vanagu. Turpat stāvošie jātnieku zirgu tūrētāji norāva no saviem zirgiem dažas segas un izklāja tās uz lielceļa. Šai „kaujas gultā" novietoja smagi ievainoto pulkvedi. Dr. Vanags, uzsākot pārsiešanu, mēģināja viņu mierināt un pateica: „Nekas . . . lode ir kampusi tikai ādu." Tomēr, redzot ievainojuma bīstamību, viņa skats jo skumji apmiglojās. Pulkveža spēki sāka pamazām zust un viņš atlaida vaļā kapt. Ķiseļa roku, kuŗu līdz tam bija cieši satvēris.

Piepeši ceļa pagriezienā parādījās ģenerālis (tor. kopvedis) Balodis, kas ar savu rotu steidzās cīnītājiem palīgā. Pulkvedis Kalpaks satvēra viņa roku un, saņemot pēdējos spēkus, kareiviski noteikti pateica:

„Balodi palieciet manā vietā."

Drīz pāri pulkveža pierei pārslīdeja pēdējās nāves trīsas. Vēl mirklis un viņš bija piepulcējies pārējo aizgājušo kaŗotāju saimei. Šai brīdī jaunais virspavēlnieks deva lielāko solījumu dzimtenei, kuŗu viņš ir arī piepildījis.

Kalpakieši ir teikuši drošu un izšķirīgu vārdu divos lielos un izšķirīgos laikmetos. Viņi abas reizes visi kā viens ir pildījuši sava prezidenta un ģenerāļa pavēli.

Kalpakiešu pašaizliedzību tauta un tēvija nekad neaizmirsīs. Viņi ir izpelnījušies augstāko godu, — visas nacijas pateicību.

Saulgriežu himna.

Nu gaisma zemi pilda
Jau saule atgriežas.
Vēl īsu brīd' klus lauki —
Drīz latvju darbs tur zeļ.

Ceļs miera darbiem rokas —
Dīgs asnī tīrumā;
Sies laukos smagus kūļus,
Krās graudus zeltītus.

Dievs svētī latvju zemi,
Dievs svētī auglību,
Lai apskaidrotām rokām
Ar zemi, maizi ēd.

Dievs svētī latvju tautu,
Dievs svētī vadoņus —
Kas tautu vada miera
Un saules laikmetā.

R. Ak.

Glābējs.

A. Lūša novele.

— Jā, Alksni, — vai nu tu dusmojies, vai nē, bet šoreiz gan es tev palīdzēt nevaru. Pats zini, ka neesmu nekad atteicies... Bet šoreiz tiešām nevaru — Ansim pēc mēneša jābrauc uz Rīgu skolā, tur atkal vajadzēs daudz naudas...

Līcīšu saimnieka Sausnes balss skan skaidri un noteikti. Alksnis saprot, ka nekāda lūgšanās vairs nelīdzēs....

— Nu, kad jau nē, — nē, viņš saka, būs jāmēģina kādā bankā... Varbūt varēs izraut tos trīssimits latus.

— Tu atkal gribi taisīt jaunus parādus? — izbrīnā jautā Sausne — vai tad nu beidzot nebūtu pienācis laiks pārtraukt to vekseļu rakstīšanu? Es neticu, vai tev kāda banka vēl izdos kaut pāris santīmus...

— Jā, bet ko tad lai es daru! — iecērtas Alksnis.

— Tev, saprotams, viegli runāt — mājas kā muiža, zeme tāda, kā nevienam citam mūsu pagastā...

— Ko nu, kaimiņ, — tev jau ar' nemaz tik slikti neietu, ja tikai pats būtu mazāk dzīvojis tur — aiz kalna!

Sausne rādija ar roku uz Kalna krogu, kuŗa sarkanais dakstiņu jumts skaidri bija samanāms rudens dzeltes skārto bērzu vidū...

Alksnis nikni paskatījās uz Līcīšu saimnieku.

— Tava nauda jau tur nepaliek — un, ko es ar savējo daru, par to tev nav ko rūpēties... Tā tad tu nevari?

— Nē. Šoreiz nē.

— Tad ardievu. Es jau arī necerēju...

Alksnis apgriežās un iet. Ansis, stāvot dārzā ar āboļu grozu rokā, redz, ka viņa gaita ir smaga, nevarīga. Ansim kaimiņu saimnieka žēl. Tomēr — tēvam ir taisnība. Alksnim mājas nav sliktas. Tikai viņš pats palaidies dzeršanā. Vai tad kāds brīnums, ka parādnieki solās viņu izlikt no mājas! Jā — tur neko nevar darīt. Kas pats izrok bedri sava sliekšņa priekšā, tas lai nedusmojas, ja viņam kādreiz gadās tur iekrist un dabūt pāris zilumus...

Ansis izmeklē sārtu ābolu un nokōž gabaliņu. Salds. Šogad mums daudz tādas mantas — domā Ansis. Būtu jāaiznes kādi pāris skaistākie Ilzei...

Un viņa domas atkal aizlido uz kaimiņa mājām, kuŗām draud ūtrupe. Ilze ir Alkšņa jaunākā meita. Kopā ar Ansi viņa pavasarī beidza skolu. Gribēja mācīties tālāk, bet — vai nu tāds saimnieks, kā Alksnis var savus bērnus sūtīt uz Rīgu skolā... Labi, ka vēl pamatskolu varēja nobeigt. Jā — bet Ansis, bagātā Līcīšu saimnieka dēls, brauks uz Rīgu... nobeigs ģimnāziju... studēs par agronomu...

— Ansi! Ansi! Panāc šurp!

Iztraucēts Ansis apgriežas. Aiz sētas stāv Ilze un māj viņam ar savu brūno, saulē nodegušo roku.

— Ansi, vai tēvs vēl ir te? — viņa jautā, un pēc balss var manīt, ka Ilze ir skrējusi.

— Nē. Aizgāja.

— Uz kalna pusi?

— Jā, laikam atkal uz krogu. Tur jau vienmēr...

— Nerunā tā, Ansi, — Ilze viņu pārtrauc — mans tēvs nemaz tik slikts nav, kā tu domā...

— Nu, tu jau viņu vienmēr aizstāvi... Se — gribi ābolus. Skaisti un saldi — ņem... Es jau domāju tev kādus aiznest. Bet nu tu pati atnāci, kā saukta...

— Tēvam nupat atnesa steidzošu vēstuli — laikam atkal kāds vekselis. Ak, es nezinu, kā tas viss beigsies...

Un Ilze sāk raudāt. Ansis tagad jūtās kā vīrs. Viņam jāmierinā šis „mazais bērns", kas gan ir tikai dīvus gadus jaunāks par viņu pašu. Un viņš zin kā tas darāms.

— Es gan sev ņemšu tikai tādu sievu, kas neprot raudāt. No tādām pinkšķēm nekad prātīga saimniece neiznākot...

Tas palīdz. Ilze paceļ galvu, noslauka acis lakatiņa stūrī, un viegls smaids atkal uzplaukst viņas lūpās. Tāpat kā senāk, kad viņi pirmo ziemu kopā gāja uz skolu... Ilze bija mazāka un vājāka, kā

Ansis. Ne katrreiz viņa varēja iet tik ātri kā viņas pavadonis. Tādās reizēs viņa turējās, turējās — un tad gāja raudāšana vaļā! Bet tikko Ansis sāka runāt par sievu, kas neprot raudāt — viņa kļuva nopietna, šī mazā, mīļā meitene...

Ansis caur sētu sameklē Ilzes roku un tura to savējā.

— Vai tad pie jums, tiešām, iet tik slikti? Vai nav vairs nekādu cerību?..

— Lakam gan nekādu. Pie mums viss iet uz leju...

Puisis aizgāja, jo tēvam nebija ar ko samaksāt tam algu... Tādās mājās, teica, kur tikai par vēderu jāstrādājot, viņš nedzīvošot. Arī kalpone palikusi tāda domiga. Ja arī viņa... nu, tad mēs ar tēvu paliksim tikai divi vien... tad jau ilgi nenoturēsimies. Būtu vēl māte dzīva... Bet, ko nu vairs...

Klusums. Ansis glauda Ilzes roku un domā... Tā viņi stāv kādu brīdi. Saule jau taisās rietēt. Viņas stari vij zibošus vainagus koku galos, bet pazarēs krīt zilas, palsas ēnas...

— Vai, nu man jāiet — attopas Ilze. — jāaizskrien līdz krogum...

Un viņa aizsteidzas gar tīruma malu uz Kalna kroga pusi...

* * *

— Nu, Ansi, celies — kas nu vairs par gulēšanu! Pulkstens jau četri... Jābrauc tūliņ prom, citādi nokavēsi vilcienu. Līdz stacijai vēl tāļš ceļš, kamēr aizkulsies pa rudens dubļiem, būs pēdējais laiks.

Nu, augšā, augšā... Sāc tikai ģērbties un nāc lejā. Brokastis jau galdā...

Ansis atdara gurdos, miega pilnos plakstus... Istaba pielījusi lampas gaismas, bet aiz loga vēl tumst nakts, un zilgani spulgo augusta zvaigznes... Viņš nosviež segu un izlēc no gultas... Tad kautko atceras un atsēžas uz gultas malas...

— Ko, tu laikam gribi likties atpakaļ — smejās Sausne — nē šoreiz no gulēšanas vairs nekas neiznāks... Nu, ģērbies, ģērbies! Te bikses — velc tikai kājās! Zābakus pats vakar noliki pie krāsns...

Bet Ansis neģērbjas. Viņš sēd un domā. Domā kādu domu, kura jau visu pagājušo nakti tam nedeva mieru...

Sausne saskaišās.

— Tāds kā — vai tu apmāts esi, vai... Visu laiku bija kā traks uz pilsētu dzīties, bet nu te tūļojas un nezin ko gudro...

Jā, tēvs, — saka Ansis, — es domāju, vai — taisnību sakot, esmu jau izdomājis... Tēvs, es nebraukšu uz Rīgu. Es palikšu tepat...

Sausne nesaprot. Tu vēl sapņo, Ansi — mosties! Viņš saņem dēlu aiz pleciem, bet tas pieceļas.

— Es nesapņoju vis. Tā ir mana ciešākā apņemšanās, ko nupat teicu. Es palikšu šo ziemu tepat Līcišos...

Paliksi tepat? Bet kamdēļ? Kas tad ir noticis?

Pie mums nekas. Bet tur, Alkšņos kaut kas notiks drīz.

— Kāda tev daļa gar Alkšņiem. Aizparīt tur būs ūtrupe — un tad jau nāks jaunais saimnieks.

Neviens tur nenāks. Alkšņus šoreiz neizūtrupēs.

— Nerunā niekus. Kas tad glābs tās mājas — eņģeļi, ko?

— Tu, tēvs, to darīsi.

— Es?

Sausne pārsteigts atsēžas krēslā un atkārto — es? Vai tu zini ar, ko runā!..

Ansis pieiet pie tēva un, roku uz pleca uzlicis, skatās tam acīs.

— Tēt, man būtu kāds lūgums pie tevis. Es ceru — tu neatteiksies... Esmu nolēmis šogad uz Rīgu nebraukt. Mācities nav nekad par vēlu. Bet to naudu, kuru tu gribēji izlietot manai skološanai — to tu samaksāsi par Alkšņa vekseļiem. Palīdzi viņam tikt atkal uz ceļa, un es galvoju, ka viņš no tā vairs nenomaldīsies... Nav tāda cilvēka kas pusdzīvs izvilkts no upes, vēlētos tur atkal iekrist...

— Tā — gari novelk Sausne — tā tu domā... Bet ja nu es... atteiktos...

— Tad es arī neņemšu no tevis nevienu grasi. Tad es aiziešu no Līcīšiem — kaut vai grāvjus rakt...

— Tu rīkojies tā, it kā tev te kautkas piederētu.

— Neizmirsti, ka tu vēl esi manā maizē...

— Bet viņa man kļūs rūgta tad, ja zināšu, ka mans tēvs atteicies palīdzēt savam kaimiņam un jaunības draugam...

Kastiru mazpulka karoga svētkos.

Anša drošā izturēšanās atstāja uz tēvu patīkamu iespaidu. Zēnam ir taisnība. Alksnis ir viņa kaimiņš, labākais jaunības draugs. Tikai pēc sievas nāves iesācis dzert un spēlēt kārtis...

— Jāpārrunā ar māti. Es jau ar neko nesaku, bet nevar zināt, vai viņa būs ar mieru...

Viņš pieceļas un iet. Andris dzird, kā nočīkst trepes zem viņa smagiem soļiem.

Un viņam paliek brīnišķi viegli ap sirdi. Māte būs ar mieru. Par to Ansis nešaubās. Ātri saģērbies viņš seko tēvam...

* * *

— Dzer, dzer, brālīti, dzer,
Raizes un rūpes lai zūd...

Nejauki skan piedzērušo dziedātāju balsis. No snaudas iztraucēts, krodzinieks nikni paskatās uz tiem, kas sēd pie nekrāsotā, pudelēm un glāzēm piekrautā galda...

— Vai nepaliksat mierā — viņš sapīcis sauc — esat diezgan bļaustījušies. Drīz būs diena — man ar tak vajaga drusku atpūsties...

— Skaties, skaties, kas te par kungu atgadījies — uz letas pusi streipuļodams runā Alksnis — es, laikam, vēl par maz naudas esmu tev rīklē iegrūdis, kads tu šitā uzvedies...

— Par velti jau tu man viņu nēesi devis.. Vienmēr dabūji preces pretī — taisnojas krodzinieks, pazīdams Alkšņa ķildīgo dabu un vairīdamies no varbūtējas kaušanās, kāda Kalna krogā notika diezgan bieži...

— Preces? — mēdās Alksnis, — ak tās tu sauc par precēm?

— Esi nu mierā, — satrūcies lūdzas krodzinieks, — ej uz māju, izgulies... Es jau neko nesaku, bet cik ilgi tad tu nu te nīksi...

— Līdz savai nāvei, līdz savai pēdējai stundiņai — kliedz Alksnis, — māju man vairs nav... Te es viņas atstāju, te, pie tevis, krodziniek! Un tagad tu man dosi mūža maizi tik ilgi, kāmēr vien es vēl dzīvošu...

Alksnis mēģinā smieties, bet balss viņam apsīkst, un smiekli izklausās pēc tāda cilvēka rīstīšanās, kuram aizžņaugts kakls... Brīdi viņš vēro nicinošiem skatiem krodzinieku, tad, neprasot atļauju, paņem

Zem baltzaļā karoga.

Plašākas top arvien rindas,
Vairāk un vairāk pulcēties sāk,
Baltzaļam karogam tuvāk arvienu,
Sirdis jaunās ar sajūsmu nāk.

Katrs nes sevī skaistākās domas,
Katrs grib skaidrāks, labāks reiz kļūt,
Apsolās Dievam un vecākiem klausīt,
Citiem par labāko paraugu būt.

K. Ramše,
Jaungulbenes mazpulkā.

no letes degvīna pudeli un atgriežas pie galda.

— Tā. Kamdēļ jūs nedziedat! Dziedat, draugi — vai jums nav ko dzert — te būs... Nu, kas tad ir... Jāzep, mosties, sāksim dziedāt!

Jāzeps, pusmūža puisis, kas atnācis no Latgales strādāt meža darbos, miegā kaut ko noņurd un turpina skaļi krākt. Velti Alksnis mēģina uzmodināt arī savu otru galda biedri — pagasta kurpnieku.

Tad viņš mēģinā dziedāt viens...

Atvēras krogus durvis. Spirgta gaisa šaltis ielīja piesmēķētā istabā. Lampa, kuŗa nespodri dega pie griestiem, draudēja izdzist...

— Durvis, taisāt durvis ciet — te velk — atskanēja krodzinieka norājošā balss.

Alksnis pamodās. Pacēla galvu un skatījās uz ienācējiem. Ko — tā tak bija Ilze! Viņa meita bija tā, kas stāvēja pie durvīm un asaru pilnām acīm raudzijās uz savu tēvu, kas jau kopš vakardienas bija aizmirsis ceļu uz mājām...

Un tas zēns! Tas tak ir Ansis... Brīnums, ko tad tas...

Alksnis nedabūja izdomāt līdz galam. Ansis sameklēja viņa cepuri, uzlika to Alksnim galvā un teica gandrīz pavēloši— nākat!

Alksnis ir apvainots. Tas puika jau apietas ar viņu, kā ar kalpu! Ko viņš iedomājās!

— Nākat, Ansis atkārto — laiks iet uz māju, Ilzes tev...

— Tu nebūsi tas, kas man teiks, kad jāiet uz māju... spītīgi atcērt Alksnis un turpina sēdēt — es pats zināšu, kas man jādara. Ilze — viņš sauc — kas tev atļāva mētāties nakti apkārt ar puišiem? Tu vēl esi pārāk jauna, lai darītu tādas lietas...

— Kaunaties, kaunaties tādus vārdus ņemt mutē... dusmās nosarcis sauc Ansis— neapvainojat pats savu bērnu...

— Piena puika! Ko tu iedomājies...

— Tēvs! Rimsties! — sauc Ilze, satverdama sitienam pacelto roku. — Ansis domā tikai labu. Viņš grib tev palīdzēt... Mēs nācām tev pakaļ...

Alksnis paliek uzmanīgs... Viņš klausās, ko Ilze stāsta. Ansis pierunājis savu tēvu, un tas nomaksās viņu steidamākos parādus. Tikai tad viņš vairs nedrīkstēs dzert un nākt uz šejieni... nekad, nekad vairs...

Alksnim paliek savādi ap sirdi. Viņš redz savu izpostīto dzīvi, kuŗa draudēja to aprakt zem savām drupām. Bet nu viņš ir glābts. Sausne turējis un turēs doto vārdu...

— Laikam dūmi kož acīs — viņš saka, slaucīdams piedurknē asaras, kas slīd pār viņa nemazgāto, netīro seju... bet nu, iesim, bērni... kad jau jūs man tā abi esat atnākuši pakaļ...

Un viņi iet. Laukā pūš spirgts rudens vējš un no netālā meža klusas šalkas paceļas pret debesīm, pie kuŗām bālē zvaigznes...

Aust diena. Austrumos svīst gaisma, pamazām augdama arvien lielāka.

Kad pirmie saules stari kā zelta bites iekrīt koku galotnēs, Alkšņos ieiet trīs cilvēki.

Pirmais, vecākais no viņiem, gurdi apstājas sētas vidū un skatās uz meiteni un zēnu, kas nāk aiz viņa... Roku rokā tie iet, un viņu jaunās, prieka apstarotās sejas līdzinās austošās dienas dailei...

Un Alksnim liekas, ka viņš pats būtu kļuvis jaunāks. Viņš pārlaiž skatu pār noplukušām ēkām un runā ar sevi. — Strādāšu! Darbs ir dzīves laime un prieks... Rītu pat jābrauc uz mežu pēc skaliņu malkas. Klētiņas jumts nevarēs izturēt sniega smagumu...

* * *

— Mīļo Ansi — man būtu tev daudz vēl ko rakstīt. Bet tagad pietiks. Gribēju

Ko sēsi — to pļausi!

Mazpulku dalībnieki,

ievērojat to, ka jāsēj tikai vislabākā sēkla. Labāko sēklu izlase dod augstāko ražu, lielāko peļņu.

Jau 25 gadus sēklu tirgotava K. ŪDRIS

Rīgā, 13. Janvāŗa ielā № 21/23

(bij. Kārļa ielā) tālr. 33117,

apgādā svaigas, labi dīgstošas un pareizu šķirņu sēklas.

Cenu rādītājus izsūta uz pieprasījumu.

pateikt tev vēl tikai to, ka pie mums viss iet labi. Tēvs vairs nedzer, bet strādā tā, ka man dažreiz paliek bailes, vai viņš varēs izturēt... Tu mūs izglābi, un to es un tēvs nekad neaizmirsīsim. Es lūgšu Dievu, lai viņš svētī arī tavu darbu. Un ja tev iet kādreiz grūti, tad atceries, ka man nepatīk tāds virs, kas bēdīgā dienā nokar galvu. Centies, Ansi, strādā. Es domās vienmēr būšu pie Tevis. Un nu — paliec sveiks, mīļais draugs. Ilze.

— Ansis nolika vēstuli un raudzījās pāri kanālam un piesnigušiem namu jumtiem. Un likās viņam, ka kāds neredzams spēks to paceļ pret debesīm un aiznes uz dzimto pusi — uz Vidzemi, kur egles ceļ pret debesīm savas piesnigušās rokas un gludā ceļā, mīksti gurkstot, slīd kamanu slieces...

Un viņam kļuva tik silti ap sirdi, kā vēl nekad.

Vecais Bērziņš.

J. Irbes skice.

Gauri mežam vietām platākā, vietām šaurākā joslā stiepās pļava. Viņa bij vienmēr mitra un reizēm pat stipri slapja un tikai tādēļ tā nebij apaugusi ar mežu. Bet, likās, mežam šāds klajums savā vidū nemaz nepatika un jaunie meža kociņi centās aizņemt katru sausāku pļavas vietu. Tādēļ arī pļava bij tik stūraina un viņas robeža ar mežu tik līkumaina.

Šī pļava bij sadalīta vairākām saimniecībām, kuŗas atradās trīs-četrus kilometrus aiz meža. Vasarā, pēc Jāņu dienas, meža pļavā ieradās siena pļāvēji. Viņi nopļāva slikto zāli, izžāvēja to un sabāza meža malā uzceltos šķūnīšos vai arī sameta kaudzēs. Tad pļavā skanēja dziesmas, smiekli un klaigas. Bet kad darbs bij padarīts, pļāvēji aizgāja un aizbrauca, un meža pļavā atkal valdīja dziļš klusums.

Vai nu šis lielais klusums un meža vientulība, vai arī kādi citi iemesli bij mudinājuši Pēteri Bērziņu apmesties še uz dzīvi — kas to lai zin. Bet no viena saimnieka viņš bij izlūdzis atļauju uzcelt būdiņu sausākā vietā meža malā. To tad viņš pats izdarīja, pats iekārtoja tur visas primitīvās ērtības un dzīvoja arī gluži viens pats.

Kad es mazs būdams, sāku dzirdēt par šo pļavu, es vienmēr dzirdēju minam arī Vecā Bērziņa vārdu. Manī tad dega lielas ilgas redzēt šo mežu, meža pļavu, kuŗā šad un tad ganoties stirniņas, un varbūt arī Veco Bērziņu. Tāda diena reiz atnāca. Vēl gan nebij siena laiks, bet tēvam vajadzēja vest uz pļavu šķūnīša jumta labošanai vajadzīgās lubiņas un viņš paņēma mani līdz. Pats par sevi saprotams, ka tas bij viens no visskaistākiem braucieniem manā mūžā. Kādu kilometru no mūsu mājas sākās mežs. Tagad tādu mežu sauc par jaunaudzi, bet toreiz viņu sauca vienkārši par „Jauno mežu". Tālāk braukdami, mēs iebraucām silā. Tur stāvēja lielas priedes ar taisniem, bezzarainiem, zeltoti dzelteniem stumburiem. Tēvs man stāstīja, ka no šādām priedēm iznākot labi masti, kādi vajadzīgi lieliem kuģiem. Es brīnījos, vaj tad tiešām kuģiem vajadzīgi tik gari masti, bet tēvs teica, ka dažureiz no vienas priedes vēl masts neiznākot un tas esot jāsametina no divām.

Izbraukuši caur augsto, kalnaino silu, kur ceļš bij gluds un līdzens, mēs nogriezāmies uz pavisam slikta sakņaina ceļa kalna pakājē, kas mūs jau noveda līdz pļavai.

Man par neizsakāmu prieku bij gadijies, ka pļavā ganījās divas stirniņas. Tas bij prieks, kas ilgi palika manā atmiņā.

Kad tēvs savu darbu bij pabeidzis un mēs jau gribējām sākt braukt atpakaļ uz mājām, no meža iznāca un pie mums pienāca mazs vīriņš — Vecais Bērziņš, Nikolaja I. zaldāts. No savas būdiņas pļavas otrā galā viņš redzējis mūs atbraucam

un nācis redzēt, ko mēs te darām. Kamēr tēvs ar viņu runājās, es varēju viņu labi apskatīt. Viņš bij ļoti vecs. Āda vaļējās grumbās nokarājās no vaigiem un kakla. Mugurā viņam bij pagarš pelēks mētelītis, pret vidu apjozts ar striķi, aiz kura bij aizbāzts neliels cirvītis. Kājās auti un pastalas. Tā apskatīdams viņu es vēl ievēroju, cik savādi kustējās viņa mute, kad viņš runāja.

Kad Bērziņš atkal nozuda mežā, tēvs man rādīja viņa būdiņu, kuru dažu krūmu dēļ es vēl nebiju ieraudzijis. Atpakaļ braucot tēvs man stāstīja, ka Vecais Bērziņš ķeizara Nikolaja I. laikā nodienējis vairāk kā divdesmit piecus gadus un tādēļ viņu tagad saucot par Nikolaja zaldātu. Viņš piedalījies arī turku karā. Kad atgriezies dzimtenē, tad neatradis vairs neviena no savējiem, negribējis, vai arī nevarējis uzsākt citu dzīvi un tadēļ apmeties meža būdiņā. Uzturu viņš sev pelnot pļavas sargādams, slotas siedams un kaŗotes taisīdams.

Vēlākos gados, kad man un arī citiem kaimiņu bērniem nācās biežāk staigāt pa mežu un meža pļavu, Vecais Bērziņš un viņa būdiņa mums vienmēr likās savādi noslēpumaina un mēs ar bijību skatījāmies kā uz vienu, tā uz otru. Savādi un neparasti mums likās tas, ka šis vecais cilvēks dzīvo viens pats tāļu no citiem cilvēkiem meža vidū, pats sagādā sev uzturu, pats pagatavo ēdienu un it kā nemaz nejūt vajadzību pēc citiem cilvēkiem, no kuŗiem varētu sagaidīt lielāku vai mazāku draudzību pret sevi un vismaz dažureiz, kad tas būtu vajadzīgs, dzirdēt no viņiem kādu sirdssiltu vārdu. Mūsu bijība jaucās ar interesi un kādā vasaras svētdienas pēcpusdienā mēs trīs tuvākie kaimiņu zēni pēc ogošanas mežā, nolēmām aiziet pie Vecā Bērziņa an palūgt, lai viņš mums pastāsta par savām kaŗavīra gaitām. Kad mēs piegājām pie būdiņas, Bērziņš sēdēja uz zemes valniša, kāds bij visapkārt būdiņas pamatam. Mēs sveicinājām viņu un diezgan nedroši iesākām sarunu. No pieaugušiem cilvēkiem mēs bijām bieži dzirdējuši jautājumu: „Kā tev nu iet?“ un ar šo jautājumu griezāmies arī pie Bērziņa. Viņš sakustējās, pacēla augstāk galvu un izdarīja ar roku plašu kustību uz sāniem, teica: „Kā redzat, man iet labi, — sēdu savas pils priekšā un sildos saulītē. Tā dzīvojot pat mirt negribēsies.“

Vēl jautājām, kas viņam gatavo ēdienu, kas mazgā veļu, uz ko Bērziņš atbildēja, ka kaŗavīrs visu to prot un dara pats. Tā pati no sevis saruna pārgāja mums vēlamā virzienā. Mēs lūdzām, lai viņš pastāsta ko vairāk par savu kaŗavīra dzīvi. Bērziņš uz brītiņu apklusa it kā atcerēdamies visu to, par ko gribētos un par ko vajadzētu stāstīt un tad iesāka gaŗu stāstu par savām jaunības dienām, par noņemšanu zaldātos un par kaŗavīra dzīvi. Toreiz saimnieku dēli kaŗa dienestā neesot ņemti. Viņš tāds neesot bijis un tādēļ viņš paņemts. Žēl bijis šķirties no dzimtenes, bet aizbēgt nekur vairs nevarējis. „Divdesmitpieci gadi jau nav viss mūžs. Kad paies tie — atgriezīšos dzimtenē,“ nodomājis viņš aiziedams. Bet pagājuši vairāk kā divdesmitpieci gadi. Septiņus gadus nokalpojis Bobruškas cietoksnī. No turienes izgājuši uz Balkaniem uz kaŗu. Gaŗš bijis gājiens. Daudzi zaldāti jau ceļā saslimuši un nomiruši, daudzi nokauti kaŗā, bet ar viņu nekas ļauns nenoticis, nedrīkstējis notikt, jo viņš gribējis tikt atpakaļ dzimtenē un dzīvot. Viņš tikai ticējis un jutis, ka tas tā arī būs. Vajadzējis tikai gaidīt, kamēr pienāks tas laiks. Beidzot miers bijis noslēgts un krievu armija sākusi virzīties uz mājas pusi un tad jau arī viņš pārnācis dzimtenē.

Še Bērziņš apklusa un viņa galva noliecās uz leju. Varbūt viņš negribēja, ka mēs redzam asaras, kas noritēja pār viņa grumbainiem vaigiem. Mēs sēdējām zālē ne vārda nerunādami un skatījāmies uz viņu. Tā pagāja labs brītiņš. Tad Bērziņš atkaļ pacēla galvu un mierīgi turpināja stāstīt, ka dzimtenē pārnācis viņš vairs neatradis ne viena no savējiem. Vecākie cilvēki stāstījuši, ka daži no viņa piederīgiem jau miruši, bet citi aizceļojuši kaut kur uz Sibiriju. Mājā, kur viņš audzis, dzīvojuši sveši ļaudis. Tur viņam vietas vairs nebijis. Tādēļ viņš uzcēlis pats sev šo māju un dzīvojot viņā kā kungs. Viņa ticība neesot viņu vīlusi. — Viņš dzīvojot. Un Bērziņš pārlaida gaiši zilo acu skatienu pār pļavu un mežu it kā gribēdams

teikt, ka tā ir daļa no viņa dzīves, no viņa skaistās un pilnīgās pasaules.

Klusu un godbijīgi mēs atvadījāmies no Bērziņa un savādā noskaņojumā sākām iet uz māju pusi. No mežmalas atskatījāmies un redzējām, ka šis savādais cilvēks vēl arvienu sēž savas būdiņas priekšā. Mūsu bezbēdīgā jautrība bij zudusi, bet viņas vietā bij radusies nojauta, ka arī mums dzīvē stāv priekšā dažādi uzdevumi un pienākumi, kuŗi prasīs daudz spēka, izturības uu ticības.

Gadi gāja. Bērziņš dzīvoja savā būdiņā un man likās, ka viņš ir daļa no meža un pļavas, ir pate viņu dvēsele. Bet kādā sestdienā, no skolas pārnācis, dabūju zināt, ka Bērziņš nomiris savā būdiņā. Tad pagasta vecākais norīkoja divus cilvēkus kas viņu aizved uz kapiem un aprok. Tas arī esot jau izdarīts.

Gaŗa gadu rinda pagājusi no tā laika. Dzīve aicinājusi un vienmēr aicina savā nerimstošā ritumā jaunus cilvēkus un liek viņiem izcīnīt katram savas lielākas vai mazākas cīņas. Kā viņi grib un prot to darīt? Nav vienādi uzdevumi, nav vienādi spēki un nav vienādi arī cīņas paņēmieni. Bet kad es redzu mazdūšīgos, kuŗi, baidīdamies no grūtībām, aiziet no dzīves kā glēvuļi, kad es redzu nekautrīgos, kuŗi savu nodomu sasniegšanai spēj lietot viltu, melus un citus cilvēka necienīgus līdzekļus, man vienmēr prātā nāk vecā Nikolaja zaldāta salīkušais stāvs un viņa gaišais acu mirdzums.

Kalnietis.

Savādais brauciens.

Netālu no manām tēva mājām atradās muižas mežs, kur vējā līgojās staltas priedes un varenas, kuplas egles. Cauri šim mežam vijās maza upīte, kuŗas krastos auga ievas un lazdas. Vietuvietām kā mazas saliņas mežā bija arī izcirtumi un stigas. Tur vasaras dienvidos mēs gājām avenēs un zemenēs, bet ziemu vizinājāties pa, tā saucamo, taisno stigu, kur nokalne stiepās vairākas pūrvietas tālu.

Kādā ziemas rītā no muižas meža atskanēja brīkšķi un krītošu koku šalkšana. Muižas īpašnieks bija kokus pārdevis un strādnieki tagad laida zemē vienu milzeni pēc otra. Gan tie sīksti turējās pretīm, bet tad pa gaisu aizšalca smaga nopūta...

Vakarā pa apkārtējām mājām slīpernieki meklēja naktsmājas. Arī mūsu mājās apmetās divi slīpernieki, Ozols ar savu dēlu Pēteri.

Pēteris bija vēl pajauns zēns, vārgs, gadus sešpadsmit, septiņpadsmit vecs, kluss, mazrunīgs. Pēc vakariņām viņš parasti tūliņ likās istabas kaktā uz sava cisu maisa, lai atpūstos no smagā slīpernieka darba.

Ozols, Pēteŗa tēvs, bija runīgs, gadus piecdesmit pieci, sešdesmit vecs vīrs, apaudzis kuplu, tumšu bārdu, kuŗa vietvietām jau metās sirma, un kas aukstumā parasti bija pieledojusi lielām lāstekām. Tūliņ pēc vakariņām istabā ap viņu sapulcējās visi mājas ļaudis, cits strādādams savu rokdarbu, cits tāpat gozēdamies uz siltā mūrīša, lai klausītos viņa stāstos un piedzīvojumos.

Un bija arī ko klausīties! Kur viņš nebija bijis, ko nebija redzējis, ar kādiem ļaudīm saticies! Mūsu, bērnu, mazās sirsniņas drebēja bailēs klausoties, kā Ozolam savā laikā bijis jāguļ vienam naktīs mežā, tālu prom no citiem cilvēkiem, kur tikai ļaunais vadātājs viņam uzbrucis un dažādi tam gribējis ļaunu padarīt. Bet kad Ozols sāka stāstīt, kā viņš visus tos ļaunos pamazām uzveicis, kā aiztriecis purvā, kur esot durvis uz elli, tad mēs laimīgi smaidījām un klusi priecājāmies par viņa varoņdarbiem.

Dienas bez Ozola man likās gaŗas. Kad nāca jau uz vakara pusi, tad acis turp vien vērās, no kuŗienes Ozolam ar Pēteri bija jānāk. Tikko ieraudzīju viņu stāvus

krēslā tuvojamies, tūliņ devos tiem pretī un biju laimīgs, ja Ozols man deva nest vai nu savu pārtikas somu, asšmēru, vai citu ko tam līdzīgu (cirvja Ozols man nedeva, jo tas esot ļoti ass).

Kādā vakarā es slīperniekus izgaidījos velti. Bija jau pilnīgi satumsis, un māte jau sauca vakariņās, bet viņi vēl nenāca. Tikai kad saime bija jau paēdusi, un vakariņu trauki no galda nokopti, tad viņi vēl nosarmojuši ienāca istabā. Ozols nepaspēja pat ne nesamos nolikt, kad es jau pielīdu tam klāt.

„Kādēļ šovakar tik vēlu nācāt?" es nedroši ievaicājos.

Ozols nolika vēl stūrī pie citām lietām arī savu pārtikas somu, tad pagriezās pret mani un, smaidā savilcis savu bārdoto seju, laipni atvaicāja:

„Ak tad gaidīji gan mani? Nu, varēji jau atnākt uz mežu apskatīties, kā mēs tur strādājām!"

Tiešām! Kā es to agrāk nebiju iedomājies? Nolēmu tūliņ otrā dienā kopā ar brāli aiziet pie slīperniekiem uz muižas mežu.

Otrā rītā miera vairs nebija nekur. Jau no paša rīta, tikko biju pamodies, modināju arī brāli un vedināju to doties uz mežu. Tikai ar mokām māte mūs novilcināja līdz brokasta laikam.

Tūliņ pēc brokastīm abi ar mazo brāli, silti saģērbti, soļojām pa piepūsto ceļu uz muižas mežu, kur jau no tālienes bija dzirdāma slīpernieku šļutes smagā krišana. Krancis, mūsu jaunais mājas suns, slaidos lēcienos devās mums līdz, pa starpām ķerstīdams vārnas, vai arī ozdams pēdas, kur zaķītis pa nakti bija aizcilpojis.

Drīz vien mūsu paziņas bijām atraduši. Mūsu dievpalīgu atņēmis, Ozols nolika šļuti zemē, atsēdās pats uz gludi notēstā slīpera un aicināja arī mūs apsēsties, jo būšot no tālā ceļa piekususi.

Mums ar brāli te bija daudz apskatāma. Ar interesi vērojām, kā smagā šļute Pēteŗa rokās cēlās un krita, pamazām atdalīdama no resnā koka vienu skaidu pēc otras, kāmēr nebija izlobījies četrkantains, balts, gluds slīperis. Tādu jau turpat netālu bija vesela rinda. Mēs ar Ozolu ilgi un vispusīgi pārspriedām, kur gan tādus slīperus var likt un ko no viņiem taisa.

Turpat pakalnītē kurējās arī ugunskurs, pār kuŗu uz steķa karājās mazs katliņš. Tur vārījās kafija, ko varēja just no smaržas. Mazais brālis jau rīkojās ap ugunskuŗu un meta tam klāt sausos zarus

„Nu, ieturēsim mēs arī brokasti!" Ozols, pret Pēteri pagriezies, teica.

Mēs ar brāli atvilkāmies nomaļāk, lai slīperniekus netraucētu. To bija pamanījis Ozols.

„Nekas, bērni!" viņš teica — „Tagad jūs esat mani ciemiņi, tādēļ ēdīsim brokastis kopā."

No pārtikas somas, ko es jau ļoti labi pazinu, Ozols izvilka apsalušu maizes doniņu, sviesta un kaņepju trauciņu un izvārītu cūkas gaļas gabalu, kas bija ietīts taukainā linu audekla lupatā. Bez tam viņš izņēma vēl divas bļeķa krūzītes un cukura tūtiņu. Uzmanīgi viņš nocēla katliņu no ugunskuŗa un ielēja kafiju krūzītēs. Pēc tam viņš nolauza, jo nogriezt nevarēja, vairākus klučus rupjās, sasalušās maizes un vēlreiz aicināja arī mūs ar brāli brokastī.

No sākuma mēs atrunājāmies, ka esam brokastis jau paēduši, bet kad Ozols stingrāki uzstāja, tad arī nelikāmies daudz lūgties, jo sevišķi vēl tādēļ, ka kafijas smarža mūs stipri kairināja. Ozols vēl pielika sviesta trauciņu tuvāk ugunskuram, lai tas atkustu, iztaisija mums ar brāli no skaidas divas mazas lāpstiņas, ar ko pavalgu paņemt un tad, atsēdušies uz sanestām skaidām ap ugunskuru, sākām ēst. Mēs ar brāli kafiju dzērām no vienas krūzītes, Ozols ar Pēteri no otras. Nevaru atcerēties, kad tik labi es būtu brokastojis. Sevišķi labi pie kafijas garšoja sasalušais sviests ar kaņepēm.

Arī Krancis, sajutis ēdiena smaržu, izlīda no meža un attupās ugunskura tuvumā, lai sagaidītu arī sev kādu kumosu.

„Ko tad jūs tādu lielu suni neiemācat braukt?" Ozols, Krancī ar labpatiku noraudzīdamies, ierunājās. — „Skat, mugura kā lāva, vai tāds nevar vilkt!"

Un viņš sāka stāstīt, kā savā laikā, vēl puika būdams, izmācījis suni braukt, un kā braukājis apkārt pa mājām teļādas pirkdams.

Ja, patiešām tas būtu bijis jauki!

Ances mazpulka karoga svētku dalībnieki. No kreisās 4. insp. agr. K. Zītars, 6. mazp. vad. Siktars.

„Bet kā tad lai viņu aizjūdz? Mums jau nav tāda pajūga!" es iejautājos.

„Nu, nekas, gan vakarā iztaisīsim!" Ozols apsolīja.

Pa tam brokastis bija paēstas. Ozols atkal rūpīgi salika traukus un ēdienu atpakaļ pārtikas somā, tad abi ar Pēteri ņēma šļutes rokā un sāka cirst. Mēs ar brāli pēc patikas izstaigājāmies pa mežu, kopā ar Kranci patrenkājām vāveres, kas tagad ziemā, bija gluži sirmas, izdzīvojāmies ap ugunskuru, un tad gājām mājās.

Vakarā māte sameklēja platu jostu, kas bija austa no resniem kaņepājiem. No tās Ozols iztaisīja Krancim sakas. Viņš novija arī tievu grožu. Lences un iemauktus sašuva no vairākām tievām aukliņām, pielika vēl mazām ragaviņām ilksis, un pajūgs bija gatavs.

Otrā rītā sākām Kranci iebraukt. Vispirms uzlikām iemauktus, uzvilkām sakas un iesēdinājām to ragaviņu ilksīs. Tās mēs piesējām pie sakām, sašūjot kaņepāju jostas ar sevišķām aukliņām, kas tam nolūkam jau bija piestiprinātas pie sakām. Uzlikām arī grožu. Nu varētu sākties braukšana, bet Krancis, juzdams, ka ir iespīlēts ilksīs, sāka kaukdams kost ilkšu galus, gāja ar visām ragaviņām kūleņu kūleņiem pa sniegu. Ar šausmām vērojām, ka viņš aizvien vairāk un vairāk tuvojās istabas priekšā esošā dīķa āliņģim, no kura smēla ūdeni kustoņu vajadzībām.

„Ka, pagāns, neieveļas vien āliņģī!" pie sevis nodomāju.

Bet drīz viņš bija bīstamai vietai garām un sāka virpuļot pa dārzā piepūsto kupenu.

Beidzot, laikam, apkusa un apstāja trakot. Galīgi sapinies grožā, viņš attupās turpat kupenā un, sarkano mēli izkāris, smagi elsoja. Mēs ar brāli labināJāmies klāt, lai sakārtotu aizjūgu. Kad sāku izrežģīt grožu, kas tam vairākārt bija aptinušies riņķi, viņš atkal gribēja sākt no gala, bet no manas labināšanas un brāļa pasniegtiem maizes kumosiem tiktālu apmierinājās, ka ļāvās visu sakārtot. Nu sākās īstā mācīšana.

Soli pa solītim izkļuvām uz celiņa. Es gāju pa priekšu ar maizes gabalu bet brālis iepakaļ, turēdams grožu, lai tā nesarežģas. Kad Krancis vairs negribēja iet, tad nometu maizes klucīti zemē, ko viņš apēda, un brauciens atkal varēja turpināties.

Pusdienas laikā Kranci izjūdzām, labi pabarojām un atpūtinājām, un tad sākām mācības no jauna. Nu brālis vairs nestaigāja iepakaļ, bet sēdēja ragaviņās.

Pievakarē tādā veidā aizbraucām arī uz mežu pie sliperniekiem.

„Nu redz', nu redz'!" Ozols priecājās — „Kraujat tik skaidas vezumā un vedat uz māju!"

Iekrāvām arī dažas skaidas. Lielu vezumu nevarējām kraut, jo nebija līdz „virves". Tā mēs ar Kranci mātei aizvedām pirmo „plītes malku."

Nākošās dienās lieta gāja labāki. Ja Kranci uzrīkoja uz iebraukta ceļa, tad viņš rikšoja naigi vien uz priekšu bez kādas vadīšanas. Nu varējām abi ar brāli sēdēt ragaviņās. Suns tecēja savu „suņa riksi" asti izcēlis, ka prieks bija skatīties. Par

vārnām viņš nelikās vairs ne zinis, laikam saprazdams, ka zirgam tas nepieklājas.

Mēs jau krāvām krietnus vezumus skaidu. Vezumus mēs sasējām ar „virvi“ pēc visiem mežinieku likumiem. Pretkalnītēs gan Krancim piepalīdzējām, bet pa līdzenu vietu viņš plēsās pats uz priekšu, ka nagi vien švīkstēja. Viss ceļš no muižas meža līdz mūsu mājām bija vienās švītrās Kranča nagu noskrāpēts.

Tā mēs visas Ozola un Pētera sacirstās skaidas savedām mājā. Pavasarī, kad tēva tēvs skaidu gubu apskatīja, tad novērtēja, ka tur esot vairāk par „kubiku“. Un to visu bija savilcis mūsu Krancis!

Nāca jau uz pavasara pusi. Bija marta vidus. Saules siltums dienās mainījās ar salu naktīs. Uznāca atkušņi. Zemākās vietas pārplūda un noledoja.

Lejpus mājas, pāri lielceļam, mums bija pļaviņa.

Bija svētdiena. Mēs ar brāli nospriedām, ka vajadzētu uz pārplūdušās pļaviņas ierīkot riņķa ratu. Domāts — darīts. Sajūdzām Kranci. Ragaviņās ielikām vecu vāģu riteni, cirvi, mietu un citus vajadzīgos instrumentus. Brālis ar Kranci brauca pa priekšu, es, paņēmis garāku kārti rata līkstij pār plecu, soļoju nopakaļus. Pārbraucām lielceļam pāri un devāmies pa pļaviņas ledu arvien tālāk un tālāk, meklēdami līdzenāku vietu.

Beidzot derīgs laukums bija atrasts. Nosviedu kārti zemē. Krancis tāpat ilksīs attupies, vienaldzīgi raudzījās mūsu rīcībā. Brālis sāniski atsēdās uz ragaviņām. Groža stāvēja nomesta zemē. Es paņēmu cirvi un sāku ledū cirst caurumu, kur iebāzt mietu, uz kā uzmaukt riteni. Tā tas vilkās labu laiciņu.

Piepēši Krancis īsi ierējās. Tanī pašā brīdī viņš pilnos auļos sāka skriet uz ceļa pusi, kur pašlaik slaidi laida kāds pajūgs. Brālis atmuguriski ķepurojās pa ragaviņām, gribēdams ieņemt kautcik stabilāku stāvokli. Groža lidoja pa gaisu. Ragaviņas šļūca no vienas puses uz otru.

Visu to redzot, cirvis man bailēs izkrita no rokām. Paskrējis kādu gabaliņu sapratu, ka nekā šeit nevaru līdzēt, un apstājos. Sastindzis kā sālsstabs, noraudzījos šai trakā braucienā.

Piepēži ragaviņas, stipri sacirzdamās, atsitās pret kādu cini, kas bija izbāzis galvu no ledus apakšas. Šausmīgs brēciens, un brālis nolidoja no ragaviņām, šļūkdams vēl labu gabaliņu pa ledu. Tad viņš apstājās un palika nekustīgi guļot, kāmēr cepure tam turpināja vēl ripot iesāktā virzienā.

Pa tam zirgs uz ceļa jau bija pamanījis savādo braucienu. Kā nelabā dzīts, viņš sāka auļot pilnos stiepienos. Uz ceļa, kur drāzās pajūgs, sacēlās vesels sniega mākonis, no kura atskanēja sieviešu vaimanas un braucēja lamāšanās. Krancis kā bulta ar visām ragaviņām šāvās pajūgam pakaļ.

Biju ne pa jokam nobijies, jo domāju, ka brālis būs nosists. Cik jaudas, devos pa gludo ledu uz viņu. Jau pa gabalu izdzirdu raudāšanu.

„Dzīvs gan!“ pie sevis nopriecājos.

Brālis pamazām sāka rausties sēdus. Pieskrējis klāt, redzēju, ka tam uz ledus bija nobrāsta seja. Tā asiņoja.

Pa tam, braucēju pavadījis, ar visām ragaviņām atgriezās arī Krancis. Piesaucu viņu klāt un liku brālim sēsties ragavās. Sameklēju arī brāļa cepuri, ko uzmaucu tam galvā. Aizgāju arī pēc cirvja, tad devāmies ceļā mājup.

Krancis gāja pa ledu, ka nagi vien skrapšēja, izcēlis savu kuplo asti. Viņš izturējās tā, itkā nekas sevišķs nebūtu noticis. Brālis, atsēdies atmuguriski uz ragaviņām, ar vienu roku turēja grožu, kāmēr ar otras rokas cimdu slaucīja acis un degunu, reizu pa reizei vēl noraustīdamies no pārstājušām raudām. Tagad, kur izrādījās, ka trakais brauciens bija noritējis samērā labi, man, to iedomājoties, sāka uzmākties smiekli. Tomēr smieties nedrīkstēju, jo citādi brālis sāktu no jauna raudāt.

Vēl gribu tikai tikdaudz piebilst, ka Krancis tanī pašā pavasarī saslima un nobeidzās. Citi mājnieki stāstīja, ka suņiem esot uznākusi tāda savāda liga, bet tēva tēvs pastāvēja, ka mēs, puikas, suni esot braucot pārstaipījuši.

Vāksim tautas gara mantas!

Netikai pavasarī un vasarā mazpulku dalībniekiem ir intensīvi jāstrādā savos lauciņos tos apkopjot. Bet ne mazāk jāstrādā rudens un ziemas mēnešos, dažādos darbos, gan pagatavojot saimniecībā vajadzīgos priekšmetus, gan strādājot pie striķu vīšanas, dažādu priekšmetu izlabošanas.

Bet ir vēl viens interesants un patīkams darbs, kuŗu mazpulku jaunatne maz un gandrīz pavisam nedara — t. i. tautas gara mantu vākšana. Vēl daudz tautā ir neuzrakstītu tautas dziesmu, sakāmvārdu, parunu, mīklu un ticējumu, kuŗus glabā vecās paaudzes cilvēki, mūsu vecie tēvi un vecās mātes. Nāks laiks, kad šie cilvēki noies no dzīves skatuves un līdzi paņems šo bagātību.

Un mēs jau zinām, ka nav tādas otras tautas, kuŗai būtu tik daudz gara mantu kā latviešu tautai. Uz to mēs varam būt lepni. Un ik uz soļa arī mazpulku dalībniekiem nākās dzirdēt dažādus ticējumus, parunas. Šos visus mazpulku jaunatne var noklausīties un uzrakstīt. Sevišķi gribu pastrīpot dažādu ticējumu vākšanu, kuŗi mazāk uzrakstīti. Un galvenā kārtā tādi, kas saistīti ar lauksaimniecību. Mēs jau zinām, ka mūsu senčiem bija dažādi ticējumi, attiecībā uz laika pareģošanu, tāpat par sējas laika iestāšanos. Šos visus un tāpat citus, mazpulku jaunatnei derētu uzrakstīt un sakopot, kas būtu patīkams un lietderīgs darbs.

Arturs Bērziņš.
Jaungulbenes mazpulka dalībnieks.

Ar slēpēm ciemos pie Mores mazpulka.

Tā kā iepriekšējos „Mazpulka" numuros bija rakstīts, lai mazpulku dalībnieki slēpo un it sevišķi lai apmeklē kaimiņu skolu mazpulkus, tad mēs arī to darījām. No agra rīta dzird runājam: „Šodien brauksim uz Mores mazpulku!" Tas taisnība, jo jau agrāk esam norunājuši to darīt. Pēc stundām nesam slēpes ārā un gatavojamies ceļā. Dzird šur tur kādu žēlu zēna balsi: „Cik žēl, es arī būtu braucis līdzi, bet nav slēpju!" Drīz esam pilnā kārtībā. Atnāk vēl fotografs un nofotografē mūs, un tad dodamies ceļā.

Visi prieka un spara pilni, kā jau īsti mazpulcēni. Nobraucot kādu gabaliņu, notika pirmā klizma ar mazāko mazpulka dalībnieku. Tam bija pārtrūkusi slēpju siksniņa. Tā kā mēs pārējie bijām nobraukuši lejā, tad viņš kalna galā pacēlis slēpi gaisā sauca: „Braucat vien tāļāk, es netieku jums līdzi!" Varēja redzēt, ka nav viņam viegli iet atpakaļ.

Tā kā mēs braucām visur taisnā līnijā, tad drīz vien nonācām pie gala mērķa. Šeit mūs saņēma ļoti laipni kā skolotāji, tā mazpulka dalībnieki. Kad bijām cik necik apsildījušies, mūs aicināja pie kopēja launaga galda. Launagu bija gatavojušas Mores skolas meitenes mājturības stundā. Pēc launaga kopā ar Mores mazpulka dalībniekiem pārrunājām patreizējo un turpmāko mazpulku darbību. Tā jautrā pulkā laiks pagāja ātri. Bija jau krēsla, kad sākām posties uz mājām. Atvadoties uzaicinājām Mores mazpulku viesos arī pie mums Nītaurē. Atpakaļbraukšana gājā tīri labi, tikai pāris mazākie zēni sūdzējās par roku un kāju sāpēm. Ceram, ka drīzumā apmeklēsim arī citu skolu mazpulkus.

A. Zilgalvis,
Nītaures mazpulka dalībnieks.

* * *

Jau atkal svilpo pavasara vēji,
Un pretīm siltais gaiss mums dveš,
No laukiem nokūst sniega sega spēji,
Un drīz vien atkal ziemas sals būs svešs.
Pār zemi saule savus starus kaisīs —
Un zaros zeme briedumu reiz raisīs . . .

Alberts Jērums,
Valkas dārzk. mazpulka diženais.

VESELĪBA UN VEIKLĪBA.

Zobi un viņu kopšana.

Gadu simteņiem cauri svešās tautas ir gājušas pāri mūsu zemei un sētām, mūsu labumu ņemdamas, savu vairot gribēdamas. Tomēr latviešu tauta ir izgājusi stipra cauri visiem pārbaudījumiem un tapusi cieniga pati būt kungs savā zemē. Šādu cīņu par patstāvību varēja izturēt tikai miesīgi un garīgi stipra tauta. Arī uz priekšdienām mēs būsim tik stipri, cik stipra būs mūsu veselība. Jo tikai veselā miesā mājo vesels gars.

Tamdēļ — būsim modri par savu ķermeni, par šo brīnišķīgo dzīvo mašīnu, kuŗā katrs orgāns, katra mazākā mikroskopiskā šūniņa, kā mazākā skrūvīte smalkā mechanismā ar gudru ziņu ir savā vietā, — un savā vietā ir nepieciešama. Runājot par tautas veselību, viss ņemams vērā un ziņā.

Te īsumā pieskārsimies jautājumam par zobiem, to nozīmi un kopšanas nepieciešamību.

Mēs nedzīvojam lai ēstu, bet mēs ēdam, lai dzīvotu un sekmīgi varētu veikt darbu, kas mums katram uzlikts. Lai organismam pievestā barība tiktu pareizi izmantota ķermeņa uzbūvei, attistībai un enerģijas radīšanai, tā jāpasniedz pareizi sagatavotā veidā. Šis barības sagatavošana notiek ārpus ķermeņa — virtuvē. Nākošais posms ir mutes dobums. Mutes dobums ar savu sasmalcināšanas iekārtu — zobiem un daudziem mutes dobuma dziedzeriem ir, tā sakot, pirmā ķermeņa ķīmiskā laboratorija. Tikai tad, ja barība mutes dobumā tiek pareizi sasmalcināta, sajaukta ar siekalām un pārveidota, tā top kuņģim pieņemama un sagremojama un tādā ceļā top par miesas spēka avotu.

Ja mutes dobumā ir sāpoši zobi, — barības sasmalcināšana neiespējama. Barību norij „dzīvu"; kuņģis to nespēj pārstrādāt un virza neizmantojamā veidā tālāk zarnu traktā. Šāda barība izsauc kairinājunus, kam ar laiku var rasties tāļu ejošas sekas: kuņģa un zarnu katari, barošanas un līdz ar to attistības un augšanas traucējumi, it īpaši pie jaunatnes; beidzot, kā sekas miesīga un garīga mazvērtība.

Ja mutes dobumā vēl līdztekus sāpošiem zobiem ir pūstošas zobu saknes, ap kuŗām neizbēgami attistās strutojoši augoņi, tad barība ne tikai netop pienācīgi sasmalcināta un pārveidota mutes dobumā, bet gan tieši sajaukta ar indīgām strutām un puvešiem. Slimību dīgļi tiek ievadīti organismā kā ar barības vielām, tā arī ar ieelpojamo gaisu. Zobu slimnieks saindē bez tam ne tikai sevi, bet arī savu apkārtni, kas top saprotams, ja iegaumējam, ka slimos zobos mitinas daudz un dažādi slimību dīgļi, kā: strutu bakterijas, difterita un tuberkulozes baciļi. Runājot un elpojot tie izdalās uz ārieni un var tapt par slimību cēloni līdzcilvēkiem.

Vērā ņemama arī smaka, kas izplūst no mutes, kur daudz slimu un pūstošu zobu. Šāda mutes smaka saindē gaisu, īpaši slēgtās telpās, kā piem. klasēs. Slikts gaiss rada elpojamo orgānu traucējumus, nervozitāti un pazemina garīgā darba ražīgumu. Ko līdz modernās ventilācijas ierīces, kad pievadīto svaigo gaisu saindē „patērētājs"! Tāpat sanitārā kontrole pār barības vielām zaudē lielu daļu nozīmes, kamēr barības uzņēmēju mutes atrodas antisanitārā stāvoklī!

Cik plaši un dziļi ejošs posts ir zobu trūde, it īpaši starp jaunatni, rāda statistika:

Ar zobu trūdi slimo

Anglijā	87 %,
Šveicē	94 %,
Zviedrijā	97 %,
Vācijā	98 %.

Par Latvijas apstākļiem sīku statistisku datu nav, bet pētījumu un izmeklēšanas rezultāti Rīgas skolās (ārsta zobu slimībās Ikše stat. dati Latviešu zobārstu biedrības rakstu krājumā № 6) rādīja, ka no 644 izmeklētiem bērniem tikai — vienam — bija veseli zobi. Arī lauku skolas neuzrāda labāku stāvokli.

No šiem skaitļiem un ikdienas pieredzējumiem varam teikt, ka Latvijā zobu

slimības, sākot ar trūdes pirmpakāpi un beidzot ar plašiem strutojumiem mutes dobumā, — ir tapušas par tautas slimību, tautas kremteju.

Kā pie katras slimības, tā arī šeit jāmeklē slimības iemesli un slimības apkarošanas līdzekļi. —

Uz šiem jautājumiem šo baltu dien' vēl nav issmeļošas atbildes. Zinātniskie pētījumi, īpaši par zobu trūdes izcelšanos tik apdraudošos apmēros, kā to skaitļi rāda, nav vēl nobeigti, — bet pamatstigas ir izcirstas un tās ved atpakaļ pie dabīga dzīves veida, pie rupjas maizes rieciena, pie cietās un specīgās lauku barības. Zobs nav kā nedzīvs priekšmets, kā vadzis sienā — žokļu kaulā ielikts. Zobs ir — dzīvs veidojums ar savu iekšējo barošanās ierīci (asinsvadiem un nervu šķiedru, kas nāk no lieliem galvas asins un nervu vadiem). Jo labāka būs zoba barošanās, jo stiprāks tas taps.

Daba arī šeit ir pieturējusies pie sava nepielūdzamā dzelzs likuma: „Kas nestrādā, tam arī nebūs ēst." Tikai tas zobs, kas no sākta gala tiek pareizi nodarbināts, kožot cietu, piemērotu barību, saņem ar darba kairinājumu vajadzīgo un pienākošos asins pieplūdumu savā iekšienē. Jo stiprāks šis kairinājums, jo stiprāks nodarbinātā novadā (šeit žokļos) ir asins pieplūdums, jo labāka tā barošanas, augšanas un attīstības apstākļi. Ar šādu lietišķu cietas un dabīgas vitāmīniem bagātas barības lietošanu, tiek stiprināti ne tikai augošie un esošie zobi, bet arī žokļi un līdz ar to visai harmoniska sejas attīstība.

Arī pašnotīrīšanās ziņā cietai barībai ir liela nozīme. Ne par velti latvietis saka, ka baltas maizes ēdājiem, Dievs dod melnus zobus. Mūsu cietā rudzu maize, kā arī pašu zemes augļi un saknes, tos cieti kožot noberž no zobiem nogulsnes, resp. neļauj tām sakrāties. Mīksta barība turpretim sakrājas zobu iedobumos un starpās, rūgstot attīsta skābes, kas šķidina emaljas kaļķus, rada plaisas un dobites, sagrauj aizsargvalni (cieto zobu daļu) un atver ceļu bakterijām zobu iekšienē.

Ka cietas barības lietošanai ir nozīme un iespaids, to pierāda plašos apmēros Oslo pilsētas skolās ievestās jaunveidīgās brokastis, sastāvošas no ½ litra nevārīta piena, c i e t a s rudzu maizes, kazu siera un „uzkožām" zaļa kāļa. No 1927. g. arī Kopenhagenas skolas pārgājušas uz šāda veida brokatīm un gadiem ilgi novērošana dodot labus rezultātus.

Neapšaubāmi ka bez šiem ārējiem iemesliem (zobu „bezdarbība", mīkstu barību lietojot) ir daudz un dažādi citi iekšēji organisma traucējumi, (dziedzeru darbība, konstitūcija anomālijas, infekciju slimību pārciešana u. t. t.) kas veicina zobu maitāšanos. Bet tie ir jautājumi, kas pārsniedz katra viena redzes aploku un atstājami speciālistu zinātnieku izšķiršanai un izpētīšanai.

Kas zīmējas uz zobu tīrīšanu, tad man liekas, šim jautājumam katrs pieies no elementāras tīrības viedokļa. Grūti iedomāties kultūrēlu cilvēku, kas „muti mazgātu" tikai no ārpuses! Paliek tik jautājums: „ar ko tīrīt zobus"- Te nu atbilde skaidra, kā tie labākie: mēreni cieta, zobu loku lielumam piemērota zobu sukiņa, rimens ūdens, smalkais tīrītais krīts (zobu pulveris). Dažādie mutes ūdeņi un eleksīri, pastas un ziepes neapšaubāmi vairāk — labuma nes ražotājiem, kā patērētājiem.

Svarīga ir zobu salabošana. Zobu stāvoklis kā p i e n a z o b i, tā arī pastāvīgo zobu pārbaude izvedama mazākais 2 reiz gadā Salabojot un aizpildot mazas starpiņas un dobumus zobos, mēs tos paglābsim no dziļiem sāpošiem bojājumiem. Tāpat izņemami visi neārstējamie un strutojošie zobi, lai tie nesmirdētu visu organismu un nesapūdētu savu kaimiņu — veselo zobu. Arī piena zobi ir rūpīgi kopjami un ārstējami, jo taisni agrā bērnībā, kur augošais ķermenis visvairāk un labāk barojams, ir no svara, lai kožamais aparāts būtu kārtībā. Bez tam piena zobi ir paliekošie zobu priekšteči un viņu vietu sargi žoklī līdz katram zobam uzliktā, noteiktā maiņas laika.

Kopjot zobus neaizmirstiet, kā šie mazie veidojumi jūsu mutes dobumā ir vai nu veseli būdami — jūsu veselības veicinātāji, vai — saslimuši — var pārvērsties par tiem bīstamiem „maziem cinīšiem" kas „gāž lielu vezumu". E. K.

Kāpēc jāveicina piena un piena produktu patēriņš.

(Sakarā ar piena propagandas nedēļu no 10.—17. martam.)

Mūsu lauku sētās piens ir ikdienišks uztura līdzeklis, bet piens jādara arī pieietams plašākām iedzīvotāju masām, radot tām pārliecību, ka piens ir labs un veselīgs uztura līdzeklis. Latviešu tauta visā visumā arī līdz šim ir patērējusi diezgan daudz sviesta — bet ar pārējo piena produktu patēriņu viņa nevar lepoties. Kad runājam par piena patēriņu, būs arī diezgan daudz tādu — kas piena labo īpašību iespaidu uz organismu noliegs. Tomēr, par spīti tādiem skeptiķiem, gribu apgalvot, ka piens un no tā pagatavotie produkti cilvēka uzturam ir ļoti noderīgi. Kādā vietā lasīju H. Flečera vārdus: „Dzīve ir viegla un skaista, kad mēs mākam sākt to pareizi dzīvot." Un šis pareizais sākums ir mūsu organisma rūpīga barošana. Ja mēs mūsu organismu pareizi un rūpīgi barojam, tad mums ir milzīgs spēku krājums, prieka pilns dzīves uzskats, labs prāts pret citiem cilvēkiem un dziļas pateicības jūtas pret visu, ko Dievs radījis. Ja jūs savu organismu barosiet pareizi un nepārbarosiet, tad jūs izsargāsat to no slimīgām jūtām un noskaņojumiem.

Piens satur visas tās vielas, kas vajadzīgas organisma šūniņa uzbūvei un atjaunošanai, jo piena ķīmiskais sastāvs ir ļoti komplicēts; viņš satur nevien visas galvenās barības vielu grupas, bet arī dažādas papildu vielas, kas nepieciešamas asiņu, miesas audu un kaulu uzbūvei. Dažādu viduvēju vielu saturs normālā pienā ir sekošs: tauku — 3,75%; olbaltumvielu 3,30%; piena cukura 4,70%; minerālvielu — 0,75% un dažādas vielas 0,20%, bet ūdens 87,30%.

Pateicoties piena sausnes bagātam ķīmiskam sastāvām, mēs to varam izmantot svaigā veidā, kā arī pagatavot no tā dažādus produktus.

Patērēts svaigā veidā piens ne tikai baro, bet arī dzesē slāpes, tāpēc sevišķi vasarā to ieteicams visur pieprasīt un atteikties no dažādām limonādēm un citiem surogātiem. Kam svaigs piens labi negaršo, tas var lietot rūgušpienu un sevišķi paniņas. Kas gan var būt vasarā, siena pļavā labāks, kā paniņas, atšķaidītas ar aukstu ūdeni! To taču būs nogaršojis katrs laucinieks. Pilsētniekiem izdevība bez rūgušpiena, paniņām, vēl pieprasīt dažādus speciālus piena ražojumus, kā jogurtu, kefīru u. c. Ar vienu vārdu sakot, piens ir garšīgs un veselīgs kā mazam tā lielam, vecam un jaunam, veselam un vārgam.

Kādā rakstā prof. A. Kirchenšteins rakstīdams par kaļķu sāļu nozīmi organisma cīņā pret lipigām slimībām, aizrāda, ka mēs bieži vien neievērojam organisma prasības pēc dažādām minerālvielām, kas vajadzīgas un nepieciešamas audu un organisma uzbūvei. Tāpat arī pēdējā laikā atrastām ūztura papildvielām — vitamīniem nepiegriež pietiekošu vērību.

Vairāki zinātnieki kalcija nozīmei organismam piegriežot lielu lomu, kā vielu maiņā, tā zobu un kaulu darināšanā. Šūniņu augšana, viņu darbības spars atkarīgi no kaļķa sāļu satura šūniņu kodolos. Liela loma piekrīt kalcija sāļiem organisma cīņā pret lipīgām slimībām, kā tuberkulozi, gripu. Arī sirds un nervu sistēmas kārtīgu darbību kārtojot asinīs atrodošies kaļķa sāļi. Nodrošināties pret kaļķa sāļu trūkumu organismā iespējams dažādā kārtā. Vispirms tas sasniedzams, patērējot pastāvīgi uzturu, kurā netrūkst šīs vielas. Sevišķi šajā ziņā krīt svarā piens un dažādie piena produkti, īpaši kefirs un jogurts, kas satur daudz kaļķa sāļu.

Tā tad patērējot pienu svaigā veidā, vai to pārstrādājot dažādos speciālos dzērienos, vai arī iegūstot no piena pārstrādāšanas sviestā paniņas, mēs iegūstam vērtīgus uztura līdzekļus, noderīgus katra cilvēka organisma barošanai un atjaunošanai.

Katrā galdā nedrīkstētu iztrūkt biezpiens, kas ir ļoti veselīga un ar olbaltumu vielām bagāta uztura viela. Biezpiens viegli sagremojams un olbaltuma piedeva biezpienā izmaksā daudz lētāk, nekā citās uzturvielās.

Smagāka darba strādniekiem ieteicams lietot vairāk sierus, kuri pagatavoti no pilnpiena, kā Zemgales, Edames un citas šķiras sierus. Uz laukiem gan šādi (tautā saucamie „pūdētie") sieri māz iegājušies,

bet vairāk izplatīti tradicionelie jāņu sieri un biezpiena ķimeņu sieriņi.

Vismaz divkāršosim piena un piena produktu patēriņu, jo piens dod spēku, enerģiju un veselību vairāk kā kura cita uztura viela, kādu lietojam mūsu ikdienišķā dietā.

Piens. instruktors V. Barlotti.

GRĀMATU APSKATS.

Prof. Dr. agr. J. Vārsbergs.

Grāmatas par zemi, tās strādāšanu un mēslošanu.

Lai darbs lauksaimniecībā sekmētos, jāpazīst zeme (augsna), jāzin kā tā veidojusēs, kādas ir tās īpašības; tad izpratīsim kas jādara, lai sagādātu labvēlīgus apstākļus saimniecībā audzējamiem augiem. Dažkārt jāuzlabo zemes īpašības mitrumu kārtojot, dažādi strādājot un mēslojot; tikai pēc tam varam cerēt uz apmierinošām ražām. Sakarā ar teikto, šoreiz norādīšu uz tām grāmatām, kurās lasītāji atradīs pamācību par zemi, zemes strādāšanu un mēslošanu. Dažās no tām iztirzāti visi minētie jautājumi, dažās to sarakstītāji aprobežojušies ar šaurāku uzdevumu.

Plašākās ir lauksaimniecības pārvaldes izdotās: 1) Prof. J. Bergs — Laukkopība — divas daļas. Pirmā daļā sastopam šādas galvenās nodaļas: zeme, ielabošana, zemes strādāšana — cena Ls 2.20; otrā daļā: mēslošana, nezāļu apkarošana un t. l. — maksā Ls 2,80. 2) J. Apsīts — Zeme, viņas ielabošana un strādāšana — maksa Ls 2,50. Tad seko: 3) J. Mazvērsīts Zemes mācība — maksā Ls 2,50; 4) E. Ūdris — Zeme un viņas kopšana — maksā Ls 1,50; 5) J. Ambainis — Mēsli un zemes mēslošana — maksā Ls 1,50; 6) J. Apsīts — Mēsli un mēslošana — maksā Ls 1,00; 7) H. Grasmanis — Rokas grāmata zemes mēslošanā — maksā Ls 0,70; 8) J. Mazvērsīts — Kūts mēsli — maksā Ls 2,50; 9) J. Mazvērsīts — Mākslīgie mēsli un to lietošana — maksā Ls 2,50; 10) E. Bauers — Mākslīgie mēsli — maksā Ls 0,20; 11) A. Staune — Dažādi papuves veidi — maksā Ls 1.40.

Iepazīstoties ar norisēm zemes virsējās kārtās, zinot dažādu zemju īpašības un to uzlabošanas iespējamības, sekojot norādījumiem par zemes auglības celšanu, kļūsim mazāk atkarīgi no dabas un iegūsim augstākas ražas.

Kalija sāls 40% cena ievērojami pazemināta,

tapēc viņa lietošana atmaksāsies labāk kā iepriešējos gados.

Puķu dēstu košuma dārziņam audzējiet paši!

(Turpinājums.)

2. Dīgstu kopšana.

Neraugoties uz rūpīgo sējumu kopšanu atgadās kādreiz negaidīts pārsteigums: vēl nav sīkās sēkliņas uzdīgušas, kad jau izsējas trauku klāj ātri dīgstošo nezāļu zaļums. Tās nu ir jāizravē jau pašā sākumā, iekams vēl nav paguvušas iesakņoties.

Zīm .6. Vienkāršs miglotājs pudelē.

Tomēr, tas lai noder kā aizrādījums, ka sīko sēklu izsējas vajadzībām turpmāk ir nepieciešami sagatavot piemērotu un tīru zemi. Tad tādu pārsteigumu vairs nebūs.

Neskatoties arī uz to, ka esi sējumu traukus uzdīgšanas laikā turējis pēc iespējas gaišā vietā, pūlējies ar vēdināšanu, jaunie stādiņi tomēr taisās stipri izstiedzēt, jo saules vēl visai maz. Tad nu jāpastiprina vēdināšana, bet kas pats galvenais — jāmēģina sējumu kastīte novietot pēc iespējas tuvāk augu mājiņas stiklam. To var panākt kastīti paceļot uz augšu, apakšā paliekot kādu piemērotu klucīti. Vēl labāk kastīti piegāzt uz sāniem, to pievēršot stiklam un atbalstīt.

Zīm. 7.

Tādā stāvoklī dīgstus var turēt līdz pilnīgi atveras dīgļlapiņas. Tā kā šad tad dīgsti būs arī jārasina, sevišķi stipri vēdinot, kastīte atkal jāatvirza līmeniskā stāvoklī. Rasināšana jāizdara vakaros vai arī rītos. Dienā laistīt dīgstus var tikai nepieciešamības gadījumos. Labāk rasināt retāk, bet tad pamatīgāk, lai zeme izmirktu viscaur (līdz drenāžai). Bieža rasināšana, sevišķi saulainā laikā, rada dīgstu slimošanu, izceļas puve un dīgsti nonīkst. Biežu un nepareizā laikā izdarītu laistīšanu

— rasināšanu vissliktāk panes lefkojas, tāpat arī neļķes. Ūdens laistīšanai jāņem remdens.

Tiklīdz stādiņi ir attīstījuši abas dīgļlapiņas, tie tūliņ jāpārstāda jeb — dārzā. Tad dīgstus kastītē krietni salej, lai stādiņus izceļot neaptrūktu saknītes. Izcelšanai lietojama maza koka lāpstiņa. Ar to izceļ veselu sējuma — sazēluma gabaliņu un novieto uz stikla vai dēlīša. Tad ar

Košuma dārzs pie mājas.

Terase ar apstādījumiem un kāpnēm ziedošu koku paēnā dod mājīgāko telpu. (Priekšplānā pa labi — ziemas magone — Papaver orientale; vidū pa kreisi pie kāpnēm — ilggadīgā lupīne — Lupinus polyphyllus).

nieku valodā runājot — jāpiķē. Ja pārstādīšanu šinī laikā nokavē, stādi paliek augumā stipri atpakaļ.

3. Sīko stādu pārstādīšana.

Pārstādīšanai pilda atkal dažus traukus ar zemi, lidzīgi kā pie izsēšanas. Zemei var tagad piejaukt nedaudz spēcīgākas zemes (laba kompostzeme, satrūdējušu mēslu zeme). Izņēmums ir tikai ar lefkojām un neļķēm. To pārstādīšanai jālieto liesāka zeme (kāda bija pie izsējas). Tā kā stādiņi ir tik sīki, ka pirkstos tos nevar saturēt, jāpagatavo stādīšanas palīgrīki. Tādi ir: spīlīte un skaliņš (vai puļķītis). skaliņa vai spīlītes palīdzību, zemi apdrupinot, atdala stādiņu, ietver to spīlītē (Zīm. 7-a) un pārceļ piķējumu kastītē jau iepriekš iespiestā bedrītē. (Zīm. 7). (Ja pie saknītes turās sīkie zemes graudiņi, tad tie nav jācenšas atdrupināt . Kad stādiņš ievietots bedrītē tik dziļi, ka tikai dīgļlapiņas nedaudz paceļas virs zemes, tad tas ir ievietots pareizā dziļumā un zemi ap stādu viegli piespiež. (Zīm. 8). Tomēr ne tik vaļīgi, ka stādiņš zemē atrastos brīvs. Jācenšas gan pie saknītes piespiest arī dziļākos zemes slāņus, lai apakšā nepaliktu tukšums. Attālums pirmajam pārstādījumam 2—3 cm rinda no rindas un tikpat stāds no stāda. Kad viss trauks piepiķēts, tad atkal jāsarasina, zemi izmērcējot līdz trauka dibe-

nam. Ikreiz pēc rasināšanas, zemei apžūstot, tās virskārta sekli uzirdināma, vislabāk ar puļķīti.

Zīm. 7-a.
Spīlītes gals ar satvertu sīko stādiņu (3 reizes palielinats).

Tā pārstādītie sīkie stādi uzsāk jaunu augšanu, kas tiem piedod druknumu un spēku. Kad pēc kāda laika, pieņemoties augumam, stādiem pietrūkst telpas, tad tie ņemot ar visu zemes kamoliņu ap saknēm, atkal jāpārstāda retāk vai pat atsevišķos podiņos. Protams, arvien tie arī turpmāk jātur gaišā vietā. Bet taisni tagad radīsies jau pirmās grūtības. Paaudzētiem stādiņiem būtu vērts dot pietiekoši telpas, lai tie visi paliktu dzīves spējīgi. Ja vien būtu iespējams, vajadzētu iekārtot mazu pussilto lecekti, kur visus stādus novietot. Katram būs iespējams to ierīkot pašam saviem spēkiem. Dārgākie pie visa tā būs vienīgi logi, apm. Ls 8,— — Ls 10,— gab., bet tos var atvietot ar istabas priekšlogiem (kas taī laikā dzīvojamās telpās vairs nebūs vajadzīgi), protams, labi pielaikojot lecekts vajadzībām. Un ja tie vēl krāsoti, tad no dažādiem laika apstākļiem tie samērā maz cietīs.

Zīm. 8.

Pārvietojot stādus lecektī ir svarīgi, lai tie atrastos labi tuvu stiklam. Pat vāji un izstiedzējuši stādi šādos apstākļos vēl labi atspirgs. Sakņu attīstību sevišķi veicinās biezāks zirgu mēslu pildījums, jo tie karstāki (ātrāk sadalās, sadeg). Naktīs lecekts sedzama pret aukstumu ar salmu segām. Tomēr ne mazāk svarīga ir vēdināšana dienā, spožas saules laikā. Kad stādi labi iesakņojušies un laika apstākļi jau atļauj, tos var stādīt pēc vajadzības paliekamā vietā košuma dārzā vai arī kastēs (vai lielākos podos) balkonu un palodžu rotājumiem. H. Kalmiņš.

Vērosim laiku!

Laika apstākļu nozīme lauksaimniecībā.

Sak', saulīte, noiedama,
Kāda būs rītdieniņa?
Vai būs lietus, vai būs saule,
Vai migliņa apmiglos?

Visās zemēs un visos laikos lauksaimnieki ir mēģinājuši iepriekš pasacīt, kāds laiks sagaidāms. Ka arī latvieši par šo jautājumu interesējušies, to jo spilgti liecina tautas dziesmas. Ka nav apmierinājušies ar laika pareģošanu tuvākām dienām, bet mēģinājuši noteikt laiku par ilgāku laika sprīdi uz priekšu, liecina sekoša tautas dziesma:

Ko tie sprieda, veci vīri
Atmatā sasēduši?
Cits citam vaicājās,
Vai būs miežu vasariņa,
Vai būs miežu vasariņa,
Vai rudziem rudenītis.

Laiku mēģinājuši pareģot pēc dažādām parādībām kā dzīvā, tā nedzīvā dabā. Piem. pēc bišu dūkšanas:

Eima bišu klausīties
Ziemas svētku vakarā.
Ja bitītes daiļi dzied,
Tad būs silta vasariņa.

Izmantotas arī daudzas un dažādas citas pazīmes, kā vējš, mākoņi, dzīvnieku izturēšanās, sieknas dzirdamība un daudz citas.

Ja nu tik liela vērība piegriesta laika pareģošanai, tad tas nav bez iemesla. Nevienu citu ražošanas nozari laika apstākļi tik ļoti neiespaido, kā lauksaimniecību. Vēl visiem jo spilgti atmiņā 1928. gada slapjā vasara, kad veselu apgabalu lauku raža pilnīgi aizgāja bojā tikai nenormālo laika apstākļu dēļ. Šai vasarai sekojošā ziemā (1928./29. gada) neparastā temperatūra iznīcināja ļoti daudzus augļu dārzus. Šie divi piemēri jo spilgti rāda laika apstākļu lielo iespaidu lauksaimniecībā. Bet arī normāli apstākļi var atstāt iespaidu. Tā piem. dažādiem augiem ir dažāds augšanas laiks. Ja to neņemsim vērā, tad piedzīvosim neveiksmi ar visiem tiem augiem, kuŗiem mūsu laika apstākļi nav piemēroti.

Laika apstākļi iespaido augu augšanu visā veģetācijas periodā. Ja arī augi būtu labi auguši, tad tomēr nepiemēroti laika apstākļi ražas novākšanas laikā var stipri iespaidot visas ražas labumu un līdz ar to arī vērtību. Laika apstākļi atstāj lielu iespaidu uz augu slimību izplatīšanos, kas ļoti lielā mērā iespaido ražas lielumu un labumu. Tālāk — naktssalnas, ja tās nav laikā paredzētas un nav laikā uzsākta cīņa pret viņu postošo iespaidu, var iznīcināt vienā naktī visu ražu — augļu un sakņu dārzos.

Ņemot vērā visu sacīto, nākam pie slēdziena, ka lauksaimniekam jāprot pēc dažādām pazīmēm laiku pareģot. Var gan iebilst, ka meteoroloģiskais birojs laika ziņas sniedz trīs reizes dienā, tās var izmantot tikai tie lauksaimnieki, kam ir savs radio uztvērējs un tie, kuŗi pēcpusdienas avīzes saņem tās pašas dienas vakarā. Bet tā kā lielākā lauksaimnieku daļa meteoroloģiskā biroja ziņojumus vai nu nemaz nedabū zināt vai dabū zināt tikai tad, kad „kad vilks jau sētā," tad jāmēģina izlīdzēties pašam. Un arī radioaparāta īpašnieki nevar iztikt bez laika vērošanas, jo biroja ziņojums attiecas uz visu valsti un nevar attiecināt to uz atsevišķiem novadiem. Bet ja šos ziņojumus papildina ar vietējiem novērojumiem, tad jau droši varam gaidāmo laiku noteikt.

Tā kā mazpulku dalībnieku raža tāpat ir atkarīga no laika apstākļiem, tad jau laikus jāvingrinās laika pareģošanā, lai vēlāk, viņi šajā ziņā būtu jau sagatavoti. Vērojot paši, izjautājot vecus cilvēkus, kam bagāta pieredze, izmantojot literātūru, izmantojot meteoroloģiskā biroja ziņojumus, barometra norādījumus. Visu to kopā ņemot un jo bieži vingrinoties jūs drīzi varēsat jau puslīdz droši noteikt, kāds laiks sagaidāms tuvākās dienās. Un ja jūs to spēsat, tad spēsat arī izvairīties no daudzām nejaušībām un līdz ar to arī no zaudējumiem. Tā kā lauksaimnieku stāvoklis nava viegls, tad ir svarīgi izvairīties no katra lieka izdevuma, novērst visus zaudējumus.

Turpmākos „Mazpulka" numuros sniegšu īsus norādījumus, kā laika apstākļi vērojami, kādām parādībām piegriežama galvenā vērība, un kā cīnīties ar nelabvēlīgiem laika apstākļiem, lai tādēļ lauksaimnieka zaudējumi būtu vismazākie.

Agr. A. Ķibēns.

L. Vainovska

akumulatori

Rīgā, Berga bazarā,

ieeja no Dzirnavu ielas 84 un Elizabetes ielas 83/85.

Mans auzu šķirņu salīdzinājums.

Mans uzdevums pagājušā 1934. gada vasarā mazpulkā bija salīdzināt piecas auzu šķirnes: Uzvaras, Vaiņaga, Dzintara № 23, Stendes vienpus № 450, Stendes № 30. Šim nolūkam es saņēmu četru aru (400 m²) lielu zemes gabalu sējas gatavībā un vajadzīgo sēklas materiālu.

Mans darbs sākās ar lauciņu iemērīšanu. Tā kā man bija piecas auzu šķirnes un salīdzināšanu gribēju izvest četros atkārtojumos, tad bija vajadzīgi 20 lauciņi, jo 5 reiz 4 ir 20. Lauciņu faktiskā platība bija 1,35×10,42 m = 14,05m², bet aprēķināmā platība 1,20×10,42 m = 12,5 m², jo starp lauciņiem palika viena rinda neapsēta, izolācijas dēļ. Katrā lauciņā bija

Auzu šķirņu izmēģinājuma lauks jūnija sākumā.

paredzēts sēt 8 rindiņas 15 cm attālumā viena no otras. Lauciņi bija novietoti viens otram blakus, gar abiem galējiem atradās ½ m plata aizsargu josla un ap visu izmēģinājuma lauku gāja 2 m plats ceļš. Nospraušanai lietoju apmēram 70 cm garus mietus un mēramo lentu.

Tālāk bija jādomā par sēšanu. No labas un pareizas apsēšanas atkarājas visa darba izdošanās. Uz katru kvadrātmetru jāizsēj vienāds skaits veselu, tīru, dīgstošu graudu.

Iesvēru sēklu 20 maisiņos. Sēklas daudzums uz lauciņa bija no 190 līdz 197,5 gr., atkarībā no katras šķirnes sēklu īpašībām. Ejot uz lauka, paņēmu līdzi 8 šķīvjus, marķēri, šnori taisnu rindiņu novilkšanai un 10 rindu marķēri; ar katru marķēra vilcienu bija viens lauciņš izvagots. Pie rindu izdzīšanas palīdzēja man kāds draugs, arī mazpulka dalībnieks. Sēšanu izdarīju viens pats, lai būtu lielāka garantija par vienādu izsēšanu. Katra maisiņa saturu, kas bija domāts vienam lauciņam es sadalīju uz 8 šķīvjiem un katra šķivja saturu vienmērīgi izsēju vienā vadziņā. Sēšana bija nogurdinošs darbs, jo visu vadziņu kopgarums bija 1687,2 m, tas ir pāri 1,5 km, un apsēšana vilkās 3,5 stundas. Vadziņas aiztaisiju ar marķēri. Pie sēšanas ievēroju šādu kārtību: nesēju vis vienu šķirni 4 lauciņos no vietas, lai būtu 4 atkārtojumi, bet gan katrā nākošā lauciņā jaunu šķirni, tā kā katra šķirne manā lauciņu sakārtojumā atkārtojās ik 5. lauciņā un pa visu izmēģinājumu lauku katra šķirne bija 4 lauciņos, t. i. 4 atkārtojumos. Sēšanu izdarīju 26. aprilī, auzas uzdīga no 2.—5. maijam, tas ir 6—9 dienās.

Pie lauciņa pieliku uzraksta dēlīšus katram atkārtojumam un katrai šķirnei vienu lielāku dēlīti ar izmēģinājuma tēmatu un savu vārdu un uzvārdu.

10. un 24. maijā izdūru gušņas un izkaplēju citas lielākas nezāles. Nezāļu nebija visai daudz: gušņas, balandas un vārpata, pa retai: kosas, druvu plikstiņš, baltā nātra, tītenis un vanagu zirnīši. 13. maijā uzirdināju starprindas ar marķēri.

Novērojot slimības un auzu izturību pret veldri, pārliecinājos, ka ar rūsu neslimoja Stendes auzas № 30, bet pārējās šķirnes mazā mērā. Melnplauku nebija tikpat kā nemaz (8 augi visā izmēģinājumu laukā). Vasaras sausums izsauca mazu lapu dzeltēšanu. Visas šķirnes bija ļoti izturīgas pret veldri.

Pirmā šķirne sāka plaukt 25. jūnijā — Stendes auzas № 30. Stendes № 30 auzas stāv arī dzeltenās gatavības sākuma ziņā pirmā vietā. Dzeltenā gatavība bija

26. jūlijā, tā tad šai šķirnei ir īsākais augšanas laiks, — 91 diena. Viņu arī pirmo nopļāvu 30. jūlijā.

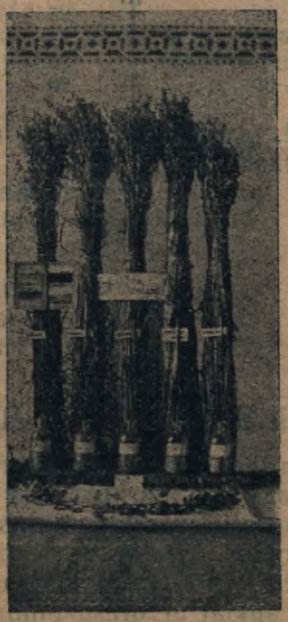

Auzas ražojumu apskatē.

Augšanas ilgums izmēģinājuma šķirnēm.

Auzu šķirnes	Plaukšanas sākums	Dzeltenās gatavības sākums	Augšanas ilgums dienās	Pļaušanas diena
Uzvaras	1. VII	6. VIII	102	10. VIII
Vaiņaga	6 VII	7. VIII	103	11. VIII
Dzintara № 23	11. VII	9. VIII	105	13. VIII
Stendes vienpus № 450	1 VII	2. VIII	98	6. VIII
Stendes № 30	25. VI	26. VII	91	3. VII

Pļaušanu izdarīju ar gaŗkāta izkapti un katra lauciņa ražu sasēju trīs kūlīšos un saliku statiņos, piesienot klāt uzrakstus ar šķirnes nosaukumu. Uz lauciņa atstāju līdz pilnīgai izžūšanai. Pļaušanas dienā noņēmu no katras šķirnes vienu parauga kūlīti, ko vēlāk izstādīju ražojumu apskatē.

Auzu attīstībā ievērojams traucējums bija lielais sausums pēc sējas, kas vilkās līdz maija vidum un stipri iespaidoja dīgšanu un augšanas sākumu. Jūlija sākumā iestājās silts, saulains laiks, arī nokrišņu bija pietiekoši. Jūlija beigās un augusta sākumā notika strauja nogatavošanās, sakarā ar silto un sauso laiku.

Labību pārvedu mājās ar savu divriteni. Katra lauciņa ražu ievietoju vienā maisā un ar katru braucienu atvedu četrus maisus, t. i. vienu šķirni uz reizi. Kulšanai izlietoju rokas kulmašīnu lauksaimniecības skolā un tīrīšanai mazo „Triumfu". Bet kā jau katram zināms, kulšanu viens pats nevar izdarīt. Tapēc ņēmu palīgā sešus mazpulka dalībniekus un, stājoties kādā rītā pulkst. četros pie darba, līdz pulkst. septiņiem darbs bija padarīts. Pirms kulšanas nosvēru katra lauciņa ražu, tā iegūstot skaitļus par kopražu. Lielāko kopražu, izrēķinot vidējo no visiem četriem lauciņiem, deva Dzintara № 23 ar 9,8 kg no lauciņa. Pēc nosvēršanas nāca izkulšana un tīrīšana ar „Triumfu". Nosverot tīrus graudus, ieguvu graudu svaru. Graudu ražas ziņā pirmā vietā bija Uzvaras auzas ar 3,5 kg no lauciņa, t. i. 28 kv./ha. Atņemot un kopražas svara graudu svaru, ieguvu salmu svaru. Lielāko salmu daudzumu deva Dzintara № 23 ar 6,8 kg no lauciņa. Visa salīdzinājuma gala iznākumu rāda šāda tabula:

Auzu šķirnes	Kopraža no lauciņa kg	Graudu raža no lauciņa kg	Raža no ha/kv.	Salmu raža no lauciņa kg
Uzvaras	9,3	3,5	28,0	5,8
Vaiņaga	9,7	3,2	25,6	6,5
Dzintara № 23	9,8	3,0	24,0	6,8
Stendes vienpus № 450	7,5	2,8	22,4	4,7
Stendes № 30	7,1	2,7	21,6	4,4

Pieņemot Uzvaras auzas ar lielāko graudu ražu par standarta šķirni, var aprēķināt, par cik procentēm pārējās ir mazražīgākas. Vaiņaga par 8%, Dzintara № 23 par 14%, Stendes vienpus № 450 par 20% un beidzot Stendes № 30 ir devusi par 23% mazāku ražu par Uzvaras auzām. Lielo starpību graudu ražas daudzuma ziņā deva agrā sēja. Vēlā sējā Uzvaras auzu raža būtu bijusi daudz zemāka. Vēl aprēķināju katrai šķirnei relatīvo salīdzinā-

jumu starp graudiem un salmiem. Minēšu arī vidējo 1000 graudu un hektolitra svaru. Augstāko 1000 graudu svaru deva Uzvaras auzas ar 28 gr. Turpretīm augstākais hektolitra svars bija Stendes vienpus № 450 ar 47,90 kg. Salīdzināšanai der sekošā tabula: (Skat. tab. blakus).

Auzu šķirnes	1000 graudu svars gr	Hektolitra svars kg
Uzvaras	28	48,18
Vaiņaga	25	39,13
Dzintara № 23	24	38,70
Stendes vienpus № 450	23	47,90
Stendes № 30	20	42,07

Šis apraksts rāda, cik daudz laika prasa visnepieciešamākie darbi izmēģinājuma izvešanā, lai pārliecinātos par dažādu labību noderīgumu. Par šo darbu veikšanu saņēmu I. godalgu mazpulka rudens ražojumu apskatē.

Z. Veidemilers,
61. Kazdangas mazpulka dalībnieks.

Mežeņu audzēšana kā mazturīgu skolnieku atbalsts.

Manam skolas biedrim, kurš savu izglītību dārzkopības skolā turpina vienīgi ar saviem līdzekļiem, pietrūka naudas skolas nobeigšanai otrā gadā. Ko darīt? Mans biedrs atrada izeju. Viņš apņēmās pats nopelnīt otram skolas gadam vajadzīgos līdzekļus. Viņš audzēšot mežeņus un tos pārdošot. Darba iesākumam bija 4 lati naudas. Par tiem viņš nopirka 0,5 kg ābeļu sēklu. Tas vēl ir maz, lai rudenī iegūtu kādu peļņu. Jāņem vērā, ka 0,5 kg ir apm. 15,000 sēklas. Dīgt var tikai puse, tā tad 7500 stādiņi. Kad dzinumi parādījušies, tiem uzbrūk putni; pārpiķējot daži stādiņi izkrīt. Var teikt, ka no dīgstošiem stādiņiem savukārt puse iet bojā. Rudenī var iegūt tikai apm. 3700 stādus. Tas par maz. Mans biedrs pie ābolu sulas spiešanas ievāca apm. 70 kg atkritumu un no tiem izskaloja vēl 400 gr. sēklu. Tikko izspiestu ābolu sēklām dīgšanas procents ir daudz augstāks nekā tirgotavā pirktajām sēklām. Tamdēļ mans biedrs loloja cerības no šīm paša vāktām sēklam izaudzēt apm. 7000 stādiņus.

Skola katram skolniekam — mazpulka dalībniekam deva 50 m² lielu zemes gabalu. Mans biedrs pavasarī ar sajūsmu ķerās pie sava gabaliņa uzrakšanas. Uztaisa dobes un izsēj sēklas. Dobes pēc sēklu izsēšanas tura mitras — sēklas nedrīkst iekalst. Liešanu izdara katru pēcpusdienu; parasti pavakarēs. Pēc liešanas vai lietus gāzēm dobītes viegli uzirdina, lai nesacietētu zemes virsējā garoza. Šos darbus dara sevišķi rūpīgi, lai neizcilātu sēklas un nenorautu dīgstošos asniņus. Dobes tura vienmēr tīras no nezālēm. Tiklīdz kā sāk parādīties dzinumi, to apklāj ar drāšu pinumu un tīkla pārklāju, lai putni tos neizknābātu. Kad parādījās jau lapiņas, tad putni vairs stādiņus neaiztika. Tad piķēšana. No pirktajām sēklām uzdīgušas apm. 5000, bet no paša iegūtām 10.000. Putni nekādu lielu zaudējumu neizdarīja. Iznākušo mežeņu kopskaits bij 10.000 gabalu. Ar dobju laistīšanu mans biedrs daudz nenopūlējās, bet ar kārtīgu irdināšanu centās atvietot laistīšanu. Tas arī lietderīgi. Nav patīkami nest ūdeni no 200 m vai pat tālākas vietas uz savu dobi, kad to pašu sasniedz ar pareizu un laikā izdarītu irdināšanu. Irdināšana jāizdara pēc katra lietus vai kārtīgas liešanas, kad zemes virsma jau tik tālu apžuvusi, ka nav vairs lieka slapjuma. Savu dobju mēslošanu mans biedrs darīja šā: pavasarī dobes apkaisīja ar baložu mēsliem, turpmāk katru nedēļu kā virsmēslojumu deva nitrofosku. Skolniekiem tas ir vispieejamākais mēslošanas līdzeklis. Nitrofoskas došanu izdara vai nu lejot (viena ēdamā karote uz 12 ltr. ūdens), vai arī meženus apkaisot. Jāber uzmanīgi, lai meženus nepārmēslotu. Vēlams pēc nitrofoskas uzbēršanas to viegli ieraust-ierušināt zemē.

Mans biedrs pie savām dobēm pavadija

visas vasaras karstās dienas, izmantodams skolas brīvlaiku. Mežeņu audzēšana prasa nenogurstošu darbu. Rudens. Mežeņi auguši pirmklasīgi. Jāpiezīmē, ka spēcīgāk bij auguši paša iegūto sēklu mežeņi. Biedrs smaida. Izrok mežeņus, tos pārdod citiem biedriem. Lielāku pasūtījumu aizsūta uz dažām saimniecībām. Arī skola pieprasījusi vairāk tūkstošus mežeņu. Katra mežeņa cena 4—5 sant. Tagad spriežat, lasītāji, vai mana biedra pūles atmaksājās, vai nē?

Ja nu kādam ir griba papūlēties mežeņu audzēšanā, tad pūles ikkatram atmaksāsies. Būtu labi, ja sēklas iestratificētas jau rudenī, bet, ja apstākļi nav bijuši tik labvēlīgi, sēklas var nopirkt arī ziemas vidū un iestratificēt. Sākumā būtu vēlams sēklas saliet un nolikt mēreni siltā vietā. Vēlāk drusku jāuzmet sniegs, lai tas dabū kust. Dažas dienas iznes laukā — salā. Pēc tam ienes atkal mērenā siltumā un to pašu atkārto. Tā kādu nedēļu pamocot un radot mākslīgi dabīgus apstākļus, izliek pavisam salā. Vēlams būtu sēklu trauku drusku ierakt zemē un apraust ar sniegu. Tikai jāraugās uzmanīgi, lai pie sēklu trauka nepiekļūtu peles, jo tad pavasarī tur nebūs vairs nevienas sēklas. Aizsardzības nolūkā sēklas ieteicams drusku pārliet ar petroleju.

Ja apstākļi vēl sliktāki un sēklas iegūst tikai pavasarī, arī tad vēl var līdzēt, radot mākslīgu aukstumu. Šinī gadijumā sēklas jāiestratificē ūdeni necaurlaidošā traukā. Šo trauku ar sēklām ieliek lielākā traukā ar sniegu. Sniegu apkaisa ar sāli. Sniegs tūliņ sasalst. Šo paņēmienu var atkārtot vairākas reizes. Jāraugās, lai sniegam kūstot sālsūdens nepiekļūtu pie sēklām, jo tad sēklas zaudē dīgšanas spējas.

G. B.

Mazpulka dalībnieka pirmie uzdevumi šopavasar.

Sniega segai nozūdot, katram mazpulka dalībniekam jāpārliecinas par sava lauciņa stāvokli, ja tas būtu jau rudenī izraudzīts, kā tam patiesībā vajadzētu arī būt. Ja lauciņš nav rudenī iemērīts, tad tas nekavējoties jādara agri pavasarī, atzīmējot katru lauciņa stūri ar iepriekš izgatavotu mietiņu. Mazpulka dalībniekam jau agri pavasarī jājūtas kā īstam saimniekam par savu lauciņu. Vispirms jau jānovēro sniega nokušana lauciņā; ja kādā vietā sastājas ūdens, tad jārūpējas par tā novadīšanu, izrokot kādu pagaidu grāvīti vai renīti. Nekādā ziņā nevar atļaut ūdenim ilgi stāvēt un zemi sablīvēt.

Katram mazpulka dalībniekam jau laikus jāpieteic mazpulka valdei vai vadītājam vajadzīgā mazpulku literātūra, lai to varētu laikā izsūtīt. It sevišķi katram nepieciešama ir „laukkopības un sakņkopības grāmatvedība". Jau tūliņ pavasarī jāpiegriež nopietna vērība grāmatvedībai, atzīmējot visus, kā rudenī, tā pavasarī darītos darbus lauciņā un ierakstot arī visas pārējās atzīmes. Vienā „grāmatvedībā" var izdarīt atzīmes tikai par vienu augu, tāpēc mazpulka dalībniekam jāiegādājas atsevišķa „grāmatvedība" katrai audzējamai kultūrai. Tikai tad varēs pareizi aprēķināt katra auga pašizmaksu. Īsts mazpulka dalībnieks ir tikai tas, kas reizē ar praktisko darbu, ko veic ar rokām, strādā arī ar galvu, pierakstot un rēķinot līdzi savam darbam.

Katram mazpulka dalībniekam jārūpējas arī par savas tēva sētas daiļumu un mājīgumu. Sevišķi pavasaros pēc sniega nokušanas, vēl daudzās lauku mājās visa apkārtne ir noklāta dažādiem ziemas atkritumiem un mēsliem, kas ne tikai bojā saimniecības izskatu, bet izplata arī riebīgu smaku un dažādu slimību dīgļus. Ja ziemā vēl nav tas darīts, tad pavasarī visi šie atkritumi nekavējoties jāsavāc komposta kaudzē, kur vēlāk būs labs mēslojums paša lauciņam. Ja citi mājas iedzīvotāji to vēl ne-

dara, tad mazpulka dalībniekam tas jādara pirmajam, gan arī citi ies palīgā. Tāpat māju pagalmu un sētvidu uzkopšanas un izdaiļošanas darbi ir pirmais katra mazpulka dalībnieka uzdevums, ierīkojot puķu dobes, zāļu mauriņus, grantētus celiņus u. t. t., par ko jau agrāk rakstīts un runāts. Sevišķi šopavasar, svinot Latvijas atjaunošanas dienu — 15. maiju, ikkatrā lauku sētā jāvalda kārtībai un daiļumam, par godu mūsu Virsvadonim, kurš devis jaunus spēkus un darba prieku mūsu tautai un cēlis atkal godā latviešu lauku sētu, tās garu un tikumus.

Agr. K. Ķirsis.

MĀJSAIMNIECĪBA.

Katram mazpulka dalībniekam katru dienu pienākas glāze augļu sulas.

Ja mēs kādā dienā paskatītos istabas-augšā, pagrabā vai citās, vajadzīgu un nevajadzīgu lietu pieliekamās telpās, tad droši vien būtu pārsteigti par to, cik daudz tur glabājas mums derīgu, tīri vai nepieciešamu priekšmetu. Vispirms — pudeļu. Daudzas tur guļ jau gadiem ilgi, pārklātas ar putekļu segu, pāraustas zirnēkļu tikliem, zaudējušas stikla spodrumu, blāvas un necaurspīdīgas. Tām negribas labprāt pieskārties. Bet taisni tās mums visvairāk vajadzīgas. Dažus mēnešus atpakaļ, pudeles mēs būtu vai ar „uguni meklējuši", ja būtu zinājuši cik lietderīgi varam tās izlietāt. Lasītājs jautās: „Nu kā tad?" — Augļu un ogu sulu uzglabāšanai.

Atcerēsimies pagājušo vasaru un rudeni, kad saulīte no agra rīta līdz vēlam vakaram apspīdēja mežus, dārzus un laukus un pļavas. Koki un stādi netraucēti uzsūca gaišos, dzīvinošos saules starus, tos uzkrājot: augļos, ogās, graudos, sēklās, apakšzemes bumbuļos un citās augu dzīvības un enerģijas krātuvēs. Viskrāšņākā dabas balva cilvēku uzturam ir augļi un ogas. Augļu aroma un atspirdzinošā garša katram, it sevišķi jaunatnei, uzturā dod lielāko baudu. Bet daba ir skopa... Augļi vairumā pieejami tikai to nogatavošanās laikā — pāris rudens mēnešos. Tie ir neizturīgi — bojājas un ātri vien mums to trūkst. Lai augļi katram būtu sasniedzami visu gadu, tie ir jāpārstrādā un jākonservē (konservēt nozīmē padarīt uzglabājamu).

Ko esam darījuši, lai augļos un ogās sagūstītos saules starus uzglabātu ziemai — tām garajām dienām, kad drūmais ziemelis staigā gar logiem, pavadīts slimību dīgļiem, grabinājas pie mūsu durvīm? — Tikpat kā neko.

Zēni un meitenes! Ja jūs katru dienu saņemiet vienu glāzi augļu sulas, tad saules jums netrūks visu ziemu, līdz ar to netrūks veselības, dzīves prieka un darba gribas. Lūgsim mazpulku vadītājus, lai nākošā gada darbības programā paredz arī augļu un ogu pārstrādāšanu sulās vairumā. Lūgsim arī vecākus, lai viņi neliedz mums vilkt ārā no paslēptuvēm veselās nevajadzīgās pudeles. Tās nomazgāsim, saskaitīsim un uzglabāsim nākošam rudenim, kad tās pildīsim ar šķidrajiem augļiem. Pudeles krāsim jau tagad, kamēr vaļigāks laiks.

Augļu pārstrādāšanai mazpulki var iegādāties pārvadājamus aparātus vai ierīkot „sulu punktu". Ir nodoms nākotnē augļu pārstrādāšanas punktus ierīkot pie pienotavām. To apkalpošanu pieauguša

cilvēka vadībā var uzņemties arī mazpulku dalībnieki. Sulu iegūšana ir gan atbildīgs darbs, kas prasa tīribu un akurātību, bet tas ir pa spēkam katram gados vecākam mazpulka dalībniekam, ja vien netrūkst interese un pacietība.

Sulu ražošanas punktu iekārtošanai vajadzīgi:

1) Svari augļiem
2) Balļa augļu mazgāšanai; sieti ogu mazgāšanai.
3) Augļu-ogu dzirnavas.
4) Spiede, „sulu drēbe", astru sietiņš sulu kāšanai.
5) Toveri, emaljēti vai aluminija trauki.
6) Pasterizācijas aparāts, gumijas caurules.
7) Pudeļu tīrīšanai piemērotas birstes.
8) Koka vai metalla korķējamā mašīna, dažāda lieluma korķi.
9) Ķīmikālijas: 1) parafīns, 2) soda, 3) sēra paskābe.
10) Eksles sulu mērītājs — sulu novērtēšanai, etiķetes.

Mājsaimniecībā mazumā sulas var iegūt arī ar vienkāršiem aparātiem un traukiem, kas pieejami katrā virtuvē. Sulu iegūšana tad neprasa garndrīz nekādus lielus izdevumus.

Mazpulku dalībnieki! — Tad, kad dienas gaismā izvilktās pudeles rudenī būsat piepildījuši ar sulām, tad jums ne tikai pienāksies, bet jūs arī katru dienu saņemsat glāzi augļu sulas — glāzi dzīvinošo saules staru. Agr. E. Žubeķis.

Vai vitāmīni nepieciešami mūsu organismam?

Vitāmīni kā viela vēl ir ļoti maz izpētīti. Bet ir noskaidrots, kur viņi atrodas un kā tie iespaido organismu. Ja vitāmīni trūkst, organisms uzrāda rakstūrīgas slimību pazīmes. Šīs slimības nav vienmēr vienādas. Tas pierāda, ka vitāmīni ir dažādi. Līdz šim ir konstatēti seši vitāmīnu tipi. Viņus apzīmē ar burtiem — A. B. C, D, E un P.

Vitāmīni nav barības vielas. Viņi tikai ierosina un veicina organisma dažādas iekšējās norises. Vitāmīni organismam ir ļoti nepieciešami. Viņu iztrūkums rada nopietnas slimības. Viņas sauc par avitaminozēm. Ar avitaminozēm pirmās stādījās mēs sastopamies katru dienu, bet bieži vien nezinam viņu īsto cēloni.

A vitāmīnu trūkums rada acu iekaisumus, bērnos aptur augšanu. Bērni paliek sīki un vāji. A vitāmīni atrodas visās augļu zaļās daļās, piem. lapu kāpostos, špinātos, salātos, lokos, bez tam upenēs, dīgstošās sēklās un asnos (jaunos sparģeļu un apiņu dzinumos), vasaras pienā un olās.

B vitāmīni arī iespaido augšanu. Tādēļ tie nedrīkst trūkt bērnu barībā. Bez tam B vitāmīnu trūkums rada elpošanas un gremošanas organu traucējumus, novājina muskuļu un nervu audus, rada vispār nepāreizu vielu maiņu. B vitāmīni atrodas sēklu, graudu un augļu mizās, kartupeļos un saknēs.

C vitāmīnu trūkums rada nogurumu, nervozitāti, miegainību. Ja viņi organismam pietrūkst ilgstoši — rodas skorbuts. Cilvēks sajūt nepatīkamas kaulu sāpes, uztūkst zobu smaganas, zobi kļūst vaļīgi, zem ādas parādās asins izplūdumi, Viss ķermenis uztūkst. C vitāmīni atrodas visvairāk upenēs, kāpostos un kartupeļos, bez tam spinātos, burkānos, tomātos, jāņogās un sparģeļos.

D vitāmīni sevišķi nepieciešami bērniem. Viņi palīdz kauliem nostiprināties. D vitāmīnu trūkums izsauc tipisku bērnu slimību — rachitu. Kauli kļūst mīksti un izliecas, sakropļojot augumu. Rachitu dziedina ar saules stariem. Saules stari rada D vitāmīnus no taukiem, kas atrodas zem

cilvēku ādas. D vitāmīni lielākā vairumā atrodas zivju eļļā, olu dzeltenumos, aknās un pienā.

E vitāmīni veicinā piena attīstīšanos. Viņi atrodas labības taukos, kaņepēs, riekstos, drusku arī olu dzeltenumos.

P vitāmīni ļoti maz izpētīti. Viņu trūkumu jūt vienīgi dienvidos, kur plašas cilvēku masas pārtiek galvenā kārtā no kukurūzas. Kukurūzā P vitāmīnu nav.

Visi vitāmīni lielākā vai mazākā mērā atrodas pienā, sevišķi vasarā, kad govis dabū svaigu zāli. Ja organismā vitāmīnu par daudz, tad tie nogulstas aknās, plaušās, nierēs un dziedzeros, kā rezerves krājumi.

Viņi visi palīdz organismam atbrīvoties no šķeļprodukiem — noguruma indes. Veselīgu ķermeni, možu un spraigu garu cilvēks iegūs tikai tad, ja tas uzņems savā barībā taukus, olbaltumvielas un cukuru pareizos samēros un visus vitāmīnus.

Katram vitāmīnu tipam ir savs uzdevums, un viens otru tie aizvietot nevar.

I. Zauls,
mājt. instr.

MAZPULKI ATPŪTĀ.

Plakanais dancis.

(Nīcēniešu deja.)

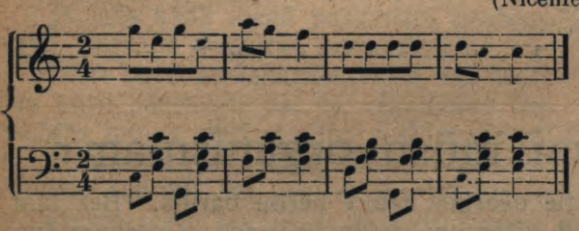

Novietojums tāds pat, kā „Rupumdancim", tik zēns labā rokā saņem meitenes kreiso un abi otru roku iesprauž sānos.

Izpildījums: 1. taktī taisa 2 palēcienus: zēns uz labo kāju, meitene uz kreiso kāju, pie kam otru kāju veikli izmet sānis un atkal piesit pie tās, kur palecas. Tā 1. taktī iznāk uz vienas kājas 2 palēcieni, ar otru 2 piesitieni. To, saprotams, izpilda stāvot ar skatu viens pret otru. 2. taktī sākot ar kāju, kas taisīja piesitienus — zēns — kr. k., meitene — l. k., jo tās jau ir pieceltas, dejo vienu polku solīti, sagriežoties mugurām. 3 taktī izpilda atkal 1. takts lēcienus un piesitienus, tik sākot ar pretējām kājām un sagrieztām mugurām; 4. taktī atkal ar polkas solīti pagriežas ar sejām pretim.

Visa deja norit puspagriezienos, bez kādas virpuļošanas, vai nu nostājoties ar sejām, vai mugurām viens pret otru, tāpēc arī sauc par „plakano danci".

Lai gan deja sastāv tikai no 2 dažādiem soļiem, pie vienāda, gluda izpildījuma, tā izskatās ļoti glīta, prasa noteiktību un veiklību un interesanta sacenšoties izturības ziņā, jo, ilgāk dejojot, stipri nokausē.

Milda Lasmane,
Rīgas Mazā teātŗa deju konsultante.

KO SĒSI, TO PĻAUSI!

Uzlabotu sēklas materiālu pavasaŗa sējai no **Stendes, Priekuļu, Vecauces, Vidsmuižas** selekciju un izmēģinājumu stacijām un visām valsts farmu saimniecībām, lielā šķirņu izvēlē par lētām cenām, piedāvā

LATVIJAS LINKOPJU CEŅTRĀLĀ SAVIENĪBA

Rīgā, Dzirnavu ielā № 68. Tālrunis 27153 un 28644.

Paraugi apskatāmi labības un sēklu šķirņu istabā, mūsu biroja telpās.

MAZPULKU DZĪVE.

Ko lēma mazpulku padome.

Mazpulku padomes sēde notika š. g. 20. februārī. Padome atzina, ka mazpulku mācītājs izbrauks uz svinīgākiem mazpulku sarīkojumiem visos apgabalos: Vidzemē, Kurzemē, Zemgalē un Latgalē un ne tikai uz dievkalpojumiem, karoga, svinīgā solījuma u. c. svētkiem, bet arī piedalīties ar priekšlasījumiem lielākos mazpulku sarīkojumos.

Pārrunājot mazpulku turpmāko darbību, nolēma ka pavasarī sarīkojamās meža dienās visiem mazpulkiem jāpiedalās obligatoriski, apstādot savas mītnes skolās vai biedrību namos, par godu 15. maija lielājiem notikumiem, jo meža dienas sakrīt ar 15. maija 1 gada atceri, gan arī vēsturisko cīņu un citas piemiņu vietas, gan satiksmes ceļus u. t. t.

Bez tam atzina, ka visos mazpulkos turpmāk būs obligatoriskas **pieccīņu sacīkstes:** 1) lauksaimniecības darbs, 2) lopkopības darbs, 3) sports un apķērība, 4) mājsaimniecība un majamatniecība un 5) rakstu darbs. Tie dalībnieki, kas ieguvuši uz vietām mazpulkos I godalgas, varēs sacensties savā rajonā, no tiem savukārt labākie apgabalos un pēc tam valsts sacīkstēs. Nolēma mazpulkos ievest arī **ilgstošās pieccīņas sacīkstes** (A tipa) 1) savas mājas pagalma izdaiļošana, 2) kādas labierīcības ierīkošana mājā (ūdens piegādē, ventilācijā, virtuvē u. c.), 3) kāda zemes gabaliņa kultīvēšana, 4) viena mēneša darbu apraksts lauku saimniecībā, 5) pagasta sabiedriskās dzīves apraksts par 6 mēn. līdz 1 gadam.

ARVIEN DAIĻĀKAS KĻŪST LAUKU SĒTAS.

Valsts karogus iegādājuši un svētku dienās izliek savu vecāku saimniecībās šādi mazpulku dalībnieki: **Tāšu** mazpulkā — **K. Jansons, Nurmižu** mazpulkā — **A., B., J. un A. Grinbergi, Mālpils** mazpulkā — **L. un I. Jansoni** un **K. Cālītis un Smiltenes** mazpulkā — **E. Kainais.** Pārējiem dalībniekiem labs piemērs!

Mālpils mazpulka dalībnieki mājas amatniecības kursos.

Nītaures mazpulks ekskursijā pie Mores mazpulka.

ANCES MAZPULKA KAROGA SVĒTKI.

Ances mazpulks nodibinājās pagājušā gadā. 10. februārī mazpulkam iesvētīja un pasniedza baltzaļo karogu. Dažos mēnešos biedru skaits jau pieaudzis no 14 līdz 25. Svētki notika Ances 6.-kl. pamatskolā. Vakarā visi dalībnieki sajūsmināti pulcējās ap baltzaļo karogu. Rindas mācītājs Zēcens iesvētīja karogu, un pēc tam Ventspils-Talsu apr. mazpulku insp. agr. K. Zītars runāja par mazpulku uzdevumiem un nozīmi. Pēc referāta mazpulka dalībnieki nodeva svinīgo solījumu. Tam sekoja godalgu piešķiršana. Pēc tam sekoja koŗa dziesmas ar teātŗa izrādi Svētkus kuplināja tautiskās dejas, kuŗu dalībnieces pa lielākai daļai bija tautiskos apģērbos.

FRANAPOLES MAZPULKS

sarīkoja mājturības kursus no 5.—16. februārim. Mājturības kursus vadīja Latg. Lauks. b-bu sav. mājt. instr. M. Eglīte. Kursos piedalījās 32 kursantes, no tām 13 mazpulka dalībnieces.

ANNAS MAZPULKS

šogad darbojas jau ceturto gadu. Rosīgu darbību dalībnieki uzsākuši ziemā. Katru mēnesi notiek sanāksmes ar referātiem. Lai paplašinātu dalībnieku zināšanas tika sarīkoti kursi mājas amatniecībā (zēniem) un mājsaimniecībā (meitenēm). Šo kursu ierosināti dalībnieki ziemas vakaros pagatavojuši daudzus lietderīgus mājsaimniecības piederumus.

Savā pēdējā sanāksmē dalībnieki nosprauduši nākošās vasaras darbību. Vecākie dalībnieki izvedīs augu barības vielu minimuma un sējas laika izmēģinājumus.

BARKAVAS MAZPULKA 1. GADA DARBĪBA.

Mazpulks nodibināts 1934. g. aprīlī ar 15 dalībniekiem, gada beigās pēdējo skaits pieaudzis uz 24. Pavisam noturētas 7 valdes sēdes un 10 vispārējas sanāksmes. Mazpulks ar saviem ražojumiem piedalījies Varakļanu rajona izstādē, par ko tam piešķirta I. šķ. godalga, sarīkojis Barkavā ražojumu apskati, teātra izrādi un četras ekskursijas. Kases stāvoklis 1. janvārī: ienākumi 114,60 ls, izdevumi 59,18 ls, nauda kasē 55,42 ls.

REMBATES MAZPULKS

sarīkoja 9. februārī literārisku vakaru. Ar priekšlasījumu piedalījās R. Strupis par tēmatu: „Mazpulku mērķi un uzdevumi". Pēc tam sekoja kino izrāde: „Kristus dzīve un ciešanas". Vakars noslēdzās ar kopīgām pārrunām pie tējas galda. Mazpulka vad. E. Vārpa norādīja

uz nākotnes pienākumiem — kalpot un uzticēties ar neatlaidīgu gribu augstā Virsvadoņa aicinājumiem un norādījumiem.

ZAĻENIEKU, ZAĻENIEKU ĢIMNĀZIJAS, ZAĻENIEKU - ABGUNSTES MAZPULKU KAROGU SVĒTKI.

Karogus Zaļenieku baznīcā iesvētīja prof. Maldonis. Karogu pasniegšanas akts notika Zaļenieku biedrības namā. Karogus ar izjustiem vārdiem prof. Maldonis nodeva pasniegšanai mazpulkiem mazpulku nod. vad. agr. J. Andersonam, kurš karogus nodeva mazpulku vadītājiem. Mazpulkus apsveica Jelgavas apr. lauku pašvald. vec. T. Dārznieks, skolu insp. Gregors, Zaļenieku ģimnāzijas dir. Jirgens, Zemgales lauks. c-bas direktors J. Mazversīts un c. Rakstiski apsveica mazpulku padomes priekšs. R. Dzērve un citi. Mazpulku dalībnieki nosūtīja pateicības rakstu mazpulku virsvadonim. Vakarā notika teātra izrāde — Deglava „Vecais pilskungs". Pēc tam sekoja saviesīga dzīve.

RUBAS MAZPULKAM

notika svinīgā solījuma nodošana un koncerta vakars. Garīgo aktu izpildīja vietējais mācitājs. Solījumu pieņēma mazpulku insp. v i. V. Neimanis. Pēc tam sekoja koncerts, kuŗu izpildīja Jelgavas un vietējie mākslinieki. Mazpulku vada skolas pārzinis V. Parelis.

PASIENES MAZPULKS „ATVASĪTE"

sarīkoja 10. febr. izrīkojumu, uz kuŗu arī ielūdza savus kaimiņus — Istras mazpulku, lai tuvāki iepazītos un lai būtu vienoti savā darbā. Pulkst. 6-os sākās izrīkojuma atklāšana. Skolas priekšnieks iesāka savu runu ar tautas dziesmu par arāju, aizrādot, ka latvieši jau no seniem laikiem ir bijuši arāji, kā to liecina daudzās tautas dziesmas par arāju un viņa tikumiem. Mazpulka vadītāja pastāstīja mazpulka vēsturi. Vēl runāja agr. Graviņš. Pēc tam mazpulka dalībnieki izrādīja Ausmas Rogas lugu „Pirms lielās dzīves." Vakars noslēdzās ar tējas galdu.

PAZIŅOJUMI.

Mazpulku vadītāju kursi notiks Rīgā, š. g. 24,, 25., un 26, aprīlī. Kursi būs obligatoriski visiem mazpulku vadītājiem. (Tuvāka kursu programma š. g. „Mazpulka" apriļa numurā). Par apmešanās telpām vadītājiem būs gādāts.

* * *

Par mazpulku „diženo" kandidātu pārbaudījumu terminiem un vietām ieinteresēto mazpulku vadītājiem tiks piesūtīti atsevišķi paziņojumi.

* * *

Visiem mazpulku vadītājiem, kopā ar dalībniekiem, **obligatoriski jāpiedalās pavasarī sarīkojamās „meža dienās"**, saziņā ar vietējo meža dienu komiteju.

* * *

Izstrādājot nākošās vasaras darbības plānu, jāievēro, ka **katram mazpulka dalībniekam uz sava 100 m² sacensības lauciņa jāaudzē vislabāk viena, bet ne vairāk kā divas kultūras un par katru kultūru jāved pilnīgi atsevišķa grāmatvedība** — „mazpulka dalībnieka vadoņi". Visiem viena mazpulka dalībniekiem jāaudzē vai nu viena vai divas vienādas sacensības kultūras. Ja liels mazpulka dalībnieku skaits, tad var sadalīties grupās, katrā ne mazāk kā 10 dalībnieku.

* * *

„Mazpulka" ekspedīcijā, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tālr. 22322 dabūjāma šāda mazpulku literātūra: „Mazpulka dalībnieka vadoņi":

№ 2. — Laukkopība 0,15
№ 3. — Sakņkopība 0,30

№ 4. — Cūkkopība 0,15
№ 5. — Cūkkopības grāmatvedība 0,15
№ 7. — Apģērbs meitenēm 0,15
№ 8. — Veļas šūšana un lāpīšana I. 0,30
№ 9. — Veļas šūšana un lāpīšana II. 0,50
№ 10. — Audumu krāsošana mājās 0,15
№ 11. — Apģērbu un telpu tīrīšana 0,20
№ 12. — Putnkopība 0,40
№ 13. — Putnkopības grāmatvedība 0,20
№ 14. — Laukkopības un sakņkopības grāmatvedība 0,10
№ 15. — Kultūraugu slimību un kaitēkļu apkarošana 0,80
№ 16. — Ogulāji un augļu koki 0,40
№ 18. — Augļu un dārzāju pārstrādāšana 0,40
Mazpulka biedru grāmata 0,50
Mazpulka kases grāmata 0,25
Mazpulka inventāra grāmata 0,25
Mazpulka dalībnieku svinīgā solījuma grāmata 2,50
Fr. Keisa „Zem baltzaļā karoga", stāsts par mazpulku dzīvi 1,50
A. Roga „Pirms lielās dzīves", mazpulku luga 3 cēl. . . . . 1,—
R. Vītols „Baltzaļā karoga spēks", mazpulku luga 3 cēl. . . . . 1,—

Literātūru izsūta pa pastu, ja iemaksā naudu pasta tek. rēķiņā № 10619 vai arī iesūta ar pārvedumu.

* * *

Mazpulku vadītāju krūšu nozīmes à **Ls 2,50 un dalībnieku krūšu nozīmes** à **Ls 1,—** (zēniem — ar skrūvi, meitenēm — ar adatu) dabūjāmas Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, Latv. Lauks. Centrālbiedrībā, iesūtot naudu pa pastu vai iemaksājot pasta tekošā rēķ. 10619.

* * *

Jāteles mazpulks № 137, uz pašu vēlēšanos, pārdēvēts par **Planīcas mazpulku № 137.**

* * *

Nosovas mazpulks № 192, uz pašu vēlēšanos pārdēvēts par **Purvmalas mazpulku „Zelta grauds" № 192.**

* * *

Jaunu mazpulku apstiprināšanu šinī pavasarī turpināsim tikai līdz š. g. 15. aprīlīm, lai visi apstiprināto mazpulku vadītāji varētu piedalīties vadītāju kursos. Apstiprināšanu atjaunosim atkal 1935. g. 1. oktobrī.

* * *

PĒDĒJĀ MĒNESĪ LATV. LAUKSAIMN. CENTRĀLBIEDRĪBĀ PIETEIKTI UN MAZPULKU PADOMĒ APSTIPRINĀTI ŠĀDI MAZPULKI:

Latvijas lauksaimn. centrālbiedrības vadībā:

Liepas — № 586; Inčukalna — № 587; Zvārtavas — № 588; Rāmuļu — № 589; Pļaviņu-Klintaines — № 615; Sermūkšu — № 616; Skultes „Klints" — № 617; 2. Rīgas pilsētas ģimnāzijas — № 618; Vecbebru — № 619; Mārkalnes — № 620; Turnas — № 621; Olaines — № 622; Ķemeru pilsētas — № 623; Virānes — № 626.

Kurzemes lauksaimn. biedrību savienības vadībā:

Liepājas Čakstes pamatskolas — № 593; Liepājas 5. pamatskolas — № 594; Liepājas Raiņa pamatskolas — № 595; Liepājas 9. pamatskolas — № 596; Liepājas 2. pamatskolas — № 597; Liepājas Saulieša pamatskolas — № 598; Virgas — № 599; Piltenes — № 600; Skreites № 601; Zvārdes-Ķerkliņu — № 624; Kandavas — № 625.

Zemgales lauksaimn. centrālbiedrības vadībā:

Aknistes — № 602; Jāņuciema — № 603; Prodes — № 604; Celminieku — № 605; Rītes — № 606; Neretas Pētera-Pāvila — № 607; Rītes-Ilzu — № 608; Ābeļu-Salas — № 609; Slagūnas — № 610; Mazzalves-Taurkalna — № 611; Laukmuižas „Strautiņš" — № 612; Tukuma — № 613; Valsts Jelgavas ģimnāzijas — № 614.

Latgales lauksaimn. biedrību savienības vadībā:

Pustiņas — № 590; Kaunatas — № 591; Jāsmuižas — № 592.

Mazpulku padome
pie Latv. Lauksaimn. Centrālbiedrības.

JAUTĀJUMI UN ATBILDES.

Atbilde № 3.

„Būdeļos" iešana mūsu apkārtnē ir uzglabājusies vēl līdz šim laikam. Tikai „būdeļus" še sauc arī par „čigāniem" un citur par „ķekatniekiem". „Būdeļos" iet, pa lielākai daļai, jaunāki cilvēki, kuŗi vakarā salasās vairāki kopā, pārģērbjās un nogrimējas līdz nepazīšanai ar kvēpiem, ogli vai citu smēru. Tādi pārģērbti un nepazīstami tie dodās no mājas uz māju. Pie katrām mājām uzsāk kādu tautas dziesmu, kāmēr saimniece aicina istabā. Istabā katrs tēlo savu lomu: viens—žīdu, otrs—čiganu, trešais—lāci ar laču dīdītāju u.t.t., dzied, spēlē un rotaļājas. Saimnieks ar saimnieci pacienā „būdeļus" ar miestiņu, plāceņiem u. c., un cenšās arī iepazīt, kādi cilvēki slēpjās „būdeļos". Parasti „būdeļos" iet Mārtiņu vakarā, ap Ziemassvētkiem un Jauno gadu.

A. Kiops,
Biržu-Bērzgales mazpulka dalībnieks.

„Būdeļos iešanu" novērojuši un aprakstījuši vēl šādi mazpulku dalībnieki: **Vadakstes** — E. Zorgenfreijs, **Nīcas** — J. Ķuņķis un J. Kušķis, **Asares** — T. Vilciņš, **Alūksnes** — J. Graumanis, **Krustpils** — E. Ozoliņš, **Lielauces** — Ž. Treiguts, A. Jušķevics, **Dundagas** — A. Īviņš, **Galgauskas—Kropas** — M. Kevaskis, **Mazsalacas—Līču** — J. Vītols, **Lēdurgas** — K. Māleris, **Durbes** — K. Eņģelis, **Jaunpiebalgas—Pēternieku** — K. Mūsiņš, **Bārtas** — K. Kairis un **Sātiņu—Paures** — V. Dombrovskis.

Jautājums № 4.

Senāk mūsu apvidū „Meteņos" un „Pelnu dienā" bijušas dažādas parašas. Vai tagad arī vēl mazpulku dalībnieki ir novērojuši „Meteņu" vai „Pelnu dienas" parašas un kāda tām nozīme?

Jumpravas-Valdemāra mazpulka dalībniece.

Atbildes jāiesūta „Mazpulka" redakcijai, līdz š. g. 5. aprīlim.

MĪKLAS.

MĪKLU ATMINĒJUMI.

(Sk. „Mazpulks" № 2.)

Ābolu mīklas atminējums:

Lai mazpulka dalībnieks salasītu visus ābolus, tam bija jānoiet 10 km. un 100 m.

Zirdziņa mīklas atminējums:

Uz ežiņas galvu liku
Sargāj' savu tēvu zemi;
Labāk manu galvu ņēma,
Nekā manu tēvu zemi.

REBUSS.

Elmars Mālenders,
Alūksnes pag. mazp. dalībnieks.

Mīklas atminējums iesūtāms „Mazpulka" redakcijai: Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, līdz š. g. 5. aprīlim uzdodot atminētāja vārdu, uzvārdu, mazpulka nosaukumu un reģistrācijas numuru.

Pareizus mīklu atminējumus iesūtījuši sekoši mazpulku dalībnieki:

Abas mīklas atminējuši: **Rankas**: E. Seglis; **Umurgas**: J. Rudzītis; **Valkas rožaudzētāju**: E. Kurpnieks; **Jaunpiebalgas**: A. Dolmane; **Praulienas**: V. Kalniņš; **Annas**: O. Skudra, A. Svots; **Vecauces**: J. Skrastiņš; **Grobiņas**: R. Skroderēns, A. Andersons; **Alšvangas**: A. Pūris, J. Alkšņuzariņš; **Kalētu**: A. Juzups; **Aiviekstes**: E. Lazdiņš, O. Balodis; **Lielvārdes**: M. Dīķis, A. Dubinskis; **Beļavas**: J. Šneiders, V. Valters; **Lizuma**: E. Čorbards; **Durbes**: J. Dīcmanis; **Jaunpils**: V. Pētersons; **Raunas un apk.**: J. Daniels, J. Struņķis, J. Leitis, A. Leitis, A. Armfeldts, P. Priedīte, A. Priedīte, Z. Karēlis, A. Lubūsis, V. Lubūsis; **Rūjienas**: V. Kazeks; **Jaunpiebalgas-Silzemes**: K. Klauss, V. Salmiņš; **Mežotnes**: J. Jukums; **Mārsnēnu-Startu**: A. Bite, J. Vilciņš, E. Kīsis; **Irlavas**: A. Jakobsons, E. Gulbis, A. Rugājs, A. Kleinhofs, H. Majors; **Apes**: M. Bokmanis; **Sarkaņu**: A. Greiziņš; **Dzērbenes**: J. Andriksons; **Bārtas**: J. Petkus, A. Čakšis, Z. Liepa, J. Rusiņš; **Mētrienas**: M. Tikiņš; **Ogres**: J. Blaus; **Neretas**: J. Tensons, P. Makars; **Tāšu**: E. Kulmanis, E. Vaļķers, M. Zūra, G. Kalnītis, J. Vītols, E. Vecvagars, J. Palejs, J. Tauriņš, K. Jansons; **Kapiņu**: J. Bēķis; **Nurmižu**: M. Bariss; **Seces-Sērenes**: R. Zalamans, J. Jaunbrakmanis; **Vidrižu**: L. Zenerts; **Jaungulbenes**: A. Bērziņš, A. Beķeris, H. Kvīts; **Naukšēnu**: J. Leiva; **Kabiles**: V. Kleinhofs; **Mazsalacas-Līču**: J. Riekstiņš, M. Riekstiņš; **Grundzāles**: E. Kalniņš, V. Actiņš; **Tirzas**: R. Ābelskalns, J. Āzis, N. Ābelskalns; **Siguldas**: J. Lūsis; **Lēdurgas**: K. Māleris; **Mālpils**: E. Mergups, A. Podiņš, J. Eicēns, P. Bernhards, L. Jansons, M. Stūrmanis, A. Jansons, I. Jansone; **Jeru-Oleru**: A. Linde; **Sidgundas**: J. Ābelītis, J. Zariņš; **Zeltiņu**: K. Bauga; **Taurenes**: P. Pinnis; **Rucavas**: M. Pagrabs, A. Pērkons; **Rembates**: A. Bodnieks; **Lenču**: E. Penka; **Bejas**: A. Jaunzems, O. Gaŗais, O. Briediņš, J. Anšmits; **Smiltenes**: J. Žīds; **Mengeles**: L. Rengarte, Dz. Vērsēns; **Launkalnes**: A. Balode, E. Ceriņš, A. Jucītis; **Sauleskalna**: M. Pauļuķevičs; **Alūksnes**: S. Kļaviņš, V. Bullītis, E. Mālenders, R. Āboliņš, J. Bauers, J. Graumanis, E. Bauers; **Jaunbebru**: V. Preiss; **Rūjienas-Rāmnieku**: L. Svīķis, J. Svīķis, J. Jansons; **Krāslavas**: L. Kokins, V. Saksons, **Pampāļu**: E. Varpiņš; **Priekules**: A. Mednieks, V. Purgailis; **Bīriņu**: J. Dukāts A. Āboltiņš, E. Kukurs, E. Veide, Z. Putniņš, A. Putniņš; **Vecpils**: L. Vētra; **Lībagu**: V. Podkalns; **Ziemupes**: V. Treibachs; **Turlavas**: A. Tontegode, K. Brantevics, A. Salmgriezis, A. Vinklers, J. Tontegode, E. Fersters, Z. Jansons; **Lēdmanes**: A. Jaunvīksna, A. Pētersons; **Brenguļu**: E. Brants, A. Brants; **Alojas**: E. Ampermanis, E. Ampermane, G. Smilga, V. Neimanis, K. Zaļaiskalns; **Mazstraupes**: A. Baltgalvis; **Dundagas**: A. Iviņš; **Strazdes**: J. Jansons; **Viesītes II.**: N. Brošs; **Jaunsaules**: V. Bunis; **Salienas**: M. Ungurs; **Rundāles I.**: V. Hartmanis; **Matkules**: K. Drubazs; **Jaunauces**: J. Būda; **Šķibes**: A. Šišļevskis; **Lielauces**: V. Briedis, A. Jušķevics; **Vadakstes**: N. Remerts,

L. Tauvens, E. Zorgenfreijs; **Ilūkstes:** L. Garolis; **Jurģu:** R. Zaļmežs; **Vecbornes:** L. Oļchovko, St. Galvāns; **Biržu-Bērzgales:** O. Lejiņš, A. Upīte, A. Pilmenis, V. Menckans; **Lašu:** V. Krauklis; **Ģibuļu:** A. Krauze; **Rencēnu:** V. Meirāns, J. Ozols, E. Šnikvalds, R. Liepiņš; **Vijciema:** V. Jurjāns, E. Jurjāns; **Domopoles:** St. Pīternieks; **Dobeles:** E. Remķins; **Veļķu:** L. Lācis; **Biriņu-Ezerciema:** M. Bērziņš; **Rūjienas draudžu:** L. Goldiņa; **Vecgulbenes:** A. Šīraks, J. Lācis; **Tomes:** H. Liepa; **Viskaļu:** J. Liepiņš, J. Pērkons, O. Martinsons, J. Reinholds; **Gulbenes pilsētas:** G. Caunīte; **Kazdangas pamatskolas:** E. Roberts, A. Briedis; **Vārkavas:** K. Vilcāns; **Krauklu:** K. Kliezbergs, R. Strazdiņš, S. Skujiņš, L. Skujiņa, S. Rutkis, E. Vēveris, J. Stoķis, J. Vietnieks, J. Pupauss, L. Melngailis, Z. Poruks; **Pēterupes:** P. Baumanis; **Augšgaujas:** A. Ķelle, E. Šmits, R. Paipals, A. Auziņš, M. Zariņš, M. Actiņš, V. Auseklis, V. Pipars, Z. Zariņš, Ed. Gūtmanis; **Vecpiebalgas-Ogrēnu:** F. Raibais, A. Roze, L. Rugājs, J. Krišjānis, J. Vīksna, A. Vīksna, P. Melngailis, E. Skaidrais, L. Bušs, A. Steķis, J. Olte; **Vecpiebalgas-Upītes:** V. Maskavičs; **Galgauskas-Kropas:** P. Šīrons, M. Kevaskis, S. Skopans, V. Āboliņš; **Valmieras pag.:** A. Leimanis; **Mēdzulas-Ozoliņkalna:** R. Lāpītājs, K. Virsis; **Reutovas:** A. Rinkins; **Dzelzavas:** O. Kļaviņš, A. Skruduliņš; **Tūjas-Vecmuižas:** A. Ābele; **Liepkalnes:** A. Freidenbergs; **Brāļu-Skrindu:** V. Oļesovs.

Dalībnieku vārdus, kuŗi atminējuši tikai vienu mīklu, telpu trūkuma dēļ, neievietojam.

Saturs:

	Lp. p.
Tēvi un dēli. R. Dzērve	73
Pavasara rīts. R. Zubrovics	74
Lauku jaunatnes sabiedriskie uzdevumi. Agr. V. Grasmanis	75
Latvijas pirmie cīnītāji. Pulkv.-leitn. Edv. Mednis	77
Saulgriežu himna. R. Ak.	78
Glābējs. A. Lūša novele	79
Zem baltzaļā karoga. K. Ramše	81
Vecais Bērziņš. J. Irbes skice	83
Savādais brauciens. Valmierietis	85
Vāksim lautas gara mantas. A. Bērziņš	89
Ar slēpēm ciemos pie Mores mazpulka. A. Zilgalvis	89
* * * A. Jērums	89
Zobi un viņu kopšana. E. K.	90
Kāpēc jāveicina piena un piena produktu patēriņš. V. Barlotti	92
Grāmatas par zemi, tās strādāšanu un mēslošanu. Prof. Dr. agr. J. Vārsbergs	93
Puķu dēstu košuma dārziņam audzējiet paši. H. Kalmiņš	94
Vārosim laiku. Agr. A. Ķibēns	96
Mani auzu šķirņu salīdzinājumi. Z. Veidemillers	98
Mežeņu audzēšana kā mazturīgo skolnieku atbalsti. G. B.	100
Mazpulka dalībnieka pirmie uzdevumi šopavasar. Agr. K. Ķirsis	101
Katram mazpulka dalībniekam katru dienu pienākas glāze augļu sulas. Agr. E. Žubeckis	102
Vai vītāmīni nepieciešami mūsu organismam. J. Zauls	103
Plakanais dancis. M. Lasmane	104
Mazpulku dzīve	105
Paziņojumi	107
Jautājumi un atbildes	109
Mīklas	109

Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

FR. ARĀJA

Sāklu un puķu tirgotava

Brīvības ielā № 36, Rīgā.
Dārzniecība Šķirotavas ielā № 5/7.

Piedāvā labas un pareizas **lauksaimniecības, dārzāju un puķu sēklas.**

Cenu rādītāju izsūta uz pieprasījumu.

Varoņa dzensiksnas

par fabrikas cenām.

Rīgā, Brīvības ielā № 149.

L. Audze grām. sp. Rigā, Baznīcas ielā 4-a (L. L. Centrālbiedrības gr. sp. nomnieks).

Fr. Lassmaņa

sēklu tirgotava

Rīgā, Brīvības bulv. № 1.

lūdz savus augsti god. **pircējus, draugus un labvēļus** — nodomātos sēklu iepirkumus **neatlikt uz sējas laiku,** bet jau iepriekš iesūtīt, lai pēc nebūtu jāuzkavējas gaidot, jo tanī laikā drūzmēšanās neizbēgama.

Par lūguma laipno ievērošanu pateicos jau iepriekš.

Ar izcilus augstcieņu **Fr. Lassmans.**

SĒKLAS, dārzāju-, puķu-, un lopbarības sakņu, labi dīgstošas un īstas šķirnes, tāpat arī

AUGĻU KOKUS, ogulājus, krāšņuma kokus un krūmus un visu, kas vajadzigs Jūsu dārzam, iegādājat pie

C. V. Šochs ip. P. Balodis

Rīgā, Smilšu ielā № 8/10.

Cenu rādītājus izsūtu uz pieprasījumu.

A/S „AGRONOMS"

Rīgā, Dzirnavu ielā 72, tāļr. 26152, 26300,
nodaļa: **Jelgavā, Katoļu ielā 41,** tāļr. 668.

Piedāvā lauksaimnieku vajadzībām

SĒKLAS: dārzāju, pļavu, lauku, sakņaugu, puķu, labību, augļkoku un krūmu u. c. sēklas, iegādātas no visizcilākām sēklaudzētavām, kā W. Weibull' u. c.

MĀKSLĪGOS MĒSLUS: tomasmiltus, 40% kalijsāli, superfosfātu, slāpekļa mēslus u. c.

Lauksaimniecības mašīnas un rīkus

VAIRUMĀ MAZUMĀ

Sēklu tirdzniecības A./S.

„Baltseed"

Rīgā, Tērbatas ielā № 18. Tāļr. 27569, 32024.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika.
Rīgā, Tērbatas ielā 78, tāļr. 92227.

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tāļr. 27629.

Pastāvigi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes.

Apavu nams „ALMA",

Rīgā, Kr. Barona ielā № 15.

TRAUKI **STIKLS** **LAMPAS**

J. Jaksch & Co.

A./S.

G. Šenfelds

Rīgā, Grēcinieku ielā 14.

LATKOLA

garīgā darba strādniekiem, sportistiem, slimiekiem
Kastīte Ls 1,50 **Visās aptiekās**
Vairumā caur K/S BRUNO FROBEENS

„Lippert" velosipēdi

labākais Latvijas ražojums!

A/S. „A. Lippert"

Rīgā, L. Smilšu ielā 23/25. **Liepājā,** Graudu ielā 45. **Daugavpilī,** 3. Janvāŗa ielā 55. **Valmierā,** Rīgas ielā 5. **Tukumā,** Lielā ielā 4. **Ventspilī,** Kuldīgas ielā 19. **Kuldīgā,** Liepājas ielā 25. **Aizputē,** Lielā ielā 13.

Labas un pareizas

dārzaugu, lauksaimniecibas un puķu SĒKLAS

visbagātākajā izvēlē, **dāliju** saknes 65 viskrāšņākās jaunās šķirnēs, **gladiolusu** sīpolus, **begoniju** kamolus, **dārza rīkus, miglotājus, mākslīgos mēslus** un **augu kaitekļu apkaŗošanas līdzekļus,** par lētākajām cenām piedāvā Jums

Heinr. Gegingera sēklu tirgot. īpašn.

P. M. Jurkovskis, Rīgā,

Raiņa bulvārī № 81, pie pasažieru stacijas. **Firma pastāv no 1851. g.**

Cenu rādītāju izsūtu uz pieprasījumu par brīvu.

G. Ērenpreis
original velosipedi

Gaitā — visvieglākie,
ceļā — visizturīgākie,
sacīkstēs — visātrākie,
cenā — vislētākie.

Pieprasiet jauno, 1935. gada bagatīgi illūstreto katalogu.

G. Ērenpreis original

Lielākā skaidri-latviskā velosipedu fabrika Latvijā.

Fabrikas noliktava un veikals: **Rīgā, Brīvības ielā № 2**
(ieeja no Elizabetes ielas). Tālrunis 29353.

Pie tagadējām cenām

Čiles salpetris

dod iespēju ar visām
augu kultūrām sasniegt

augstākās ražas

pie **zemākās pašizmaksas.**